

Česká republika 2004>06 Rámec podpory Společenství

STUDIE – VEŘEJNÁ PODPORA V OBLASTI STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ

Obecná část

PBA Group
Prague-Brussels Advisory Group

OBSAH:

Použité pojmy a zkratky	3
Předmět zadání	4
Pojetí studie	4
Hodnocení	4
Obecná doporučení	5
ČÁST PRVNÍ: VEŘEJNÁ PODPORA PODLE PRÁVA EU	8
I. Institut veřejné podpory	8
1. Definice pojmu veřejné podpory	8
2. Naplnění podmínek existence veřejné podpory	8
3. Upřesnění pojmu veřejné podpory na základě praxe s její aplikací v rámci EU	9
II. Výjimky ze zákazu poskytování veřejné podpory	12
1. Právní zakotvení výjimek ze zákazu poskytování veřejné podpory	12
2. Věcné vymezení výjimek	13
III. Blokové výjimky (a podpora <i>de minimis</i>)	16
1. Podpora " <i>De Minimis</i> "	16
2. Veřejná podpora pro drobné, malé a střední a podnikatelské subjekty	17
3. Veřejná podpora zaměstnanosti	20
4. Veřejná podpora na vzdělání a školení	23
IV. Ostatní výjimky ze zákazu poskytování veřejné podpory	26
1. Podpora regionálního rozvoje	26
2. Podpora v oblasti ochrany životního prostředí	29
3. Veřejná podpora výzkumu a vývoje	32
V. Procesní aspekty schvalování výjimek	36
1. Princip: povinnost notifikace a předběžného schválení veřejné podpory	36
2. Role jednotlivých účastníků procesu	36
3. Zvláštní pravidla v případě udělení blokových výjimek a pravidla <i>de minimis</i>	38
4. Postihy za nedodržení pravidel	40
VI. Aplikace pravidel veřejné podpory v rámci strukturálních fondů	41
1. Závaznost pravidel veřejné podpory pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů	41
2. Specifický problém udělování veřejné podpory v rámci SF – aplikace pravidla n+2	41
3. Základní popis role jednotlivých článků rámce schvalování, řízení a kontroly SF	42

Použité pojmy a zkratky

Použité pojmy:

Poskytovatelem veřejné podpory je ten, kdo rozhoduje o poskytnutí veřejné podpory.

Příjemcem veřejné podpory je fyzická nebo právnická osoba, v jejíž prospěch bylo o poskytnutí veřejné podpory rozhodnuto.

Oprávněné náklady jsou náklady společností, které lze z hlediska uplatnění pravidel veřejné podpory nárokovat a které slouží jako základ pro výpočet povolené míry podpory. Termín „oprávněné náklady“ se v této studii používá záměrně, aby došlo k odlišení od termínu „způsobilé výdaje“, přestože v případech podpory podnikům se tyto dva termíny překrývají. Jinak řečeno, do „způsobilých výdajů“ v rámci jednotlivých opatření by neměly být zahrnuty náklady podniků, které nejsou současně oprávněné z hlediska pravidel pro poskytování veřejné podpory.

Režim veřejné podpory nebo též schéma podpory nebo též opatření operačního programu.

Veřejná podpora nebo též státní pomoc – viz vymezení v části I-1.

Oznámení veřejné podpory nebo též notifikace veřejné podpory.

Použité zkratky:

EK - Evropská komise

ES – Evropská společenství

ESD – Evropský soudní dvůr

ÚOHS – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

ŘO – řídicí orgán operačního programu

ZS – zprostředkující subjekt, na který jsou delegovány povinnosti řídicího orgánu

Smlouva ES – Smlouva o založení Evropských společenství

OP – operační program

PD OP - programový dodatek operačního programu

Předmět zadání

„Účelem projektu je vytvoření studie zabývající se problematikou veřejné podpory. Tato studie bude sloužit jako podklad pro vytvoření řídicích a kontrolních mechanismů na úrovni RPS a vytvoření efektivní komunikace mezi ŘO RPS/ŘO OP a Evropskou komisí.

Zpracovatel vytvoří studii zaměřenou na problematiku veřejné podpory. V této studii popíše historický vývoj institutu veřejné podpory a jeho zakotvení v právu ES, roli Evropské komise, ÚOHS, řídicího orgánu RPS, řídicích orgánů OP a zprostředkujících subjektů OP. Dále detailně popíše mechanismy schvalování, jejich časové rozpětí, uvede příklady z praxe (včetně existujících opatření v rámci českých OP a relevantních rozhodnutí Evropské komise z oblasti strukturálních fondů) a zejména kontrolu a dodržování pravidel veřejné podpory v rámci Rámce podpory Společenství včetně případných sankcí za poskytnutí nezákonné veřejné podpory.“

Pojetí studie

Celý materiál je rozdělen do dvou hlavních částí. První část je věnována popisu problematiky veřejné podpory v systému strukturálních fondů. Je vhodným nástrojem pro seznámení se s pravidly EU pro tuto oblast. Tuto část lze využít jako základní pomůcku pro každodenní praxi v celém současném programovacím období (2004-2006).

Druhá část je zaměřena na analytické zhodnocení současného stavu veřejné podpory v České republice s tím, že je poukázáno na možná slabá místa v celém procesu jejího poskytování. Přestože toto hodnocení překonalo ve své podstatě původní zadání, nelze brát jeho závěry za plnohodnotné ve smyslu provedení auditu systému, ale spíše jako doporučení pro prověření ze strany řídicích orgánů.

Hodnocení

Obecně lze hodnotit nastavení systému poskytování veřejné podpory v rámci strukturálních fondů v ČR jako uspokojivé. ČR je novou členskou zemí a v tomto ohledu jsou některé obtíže s aplikací pravidel, které se v EU vyvíjely desítky let, poměrně pochopitelné.

Zkušenosti ČR v dané oblasti jsou zatím omezené převážně na proces schvalování veřejné podpory. Ten byl ale svým způsobem specifický, protože schvalujícím orgánem byl do konce dubna 2004 ještě ÚOHS, který do tohoto období fungoval jako svrchovaná autorita pro oblast veřejné podpory v ČR. EK se tak k této problematice vyjadřovala až v rámci tzv. „*Interim procedure*“, která probíhala v druhé polovině roku 2004.

Notifikovány byly všechny operační programy jako celky, i když v rámci členství ČR v EU by takový postup nebyl nezbytný. V podmínkách členství v EU je žádoucí notifikovat pouze ta opatření OP, která zakládají veřejnou podporu a současně se na ně nevztahuje žádná z blokových výjimek a ani nespádají do kategorie *de minimis*.

Výhodou zvoleného způsobu notifikace všech operačních programů bylo, že se ČR v jeho rámci vyhnula možnému zásadnímu pochybení. Na druhou stranu jeho nevýhodou bylo, že tím došlo k určitému přecenění významu pozitivního vyjádření schvalujících orgánů a tedy podcenění povinností ŘO, které se váží k jeho postavení jako poskytovatele veřejné podpory. O to obtížnější pak byl přechod k zabezpečování těchto povinností ve fázi procesu

implementace jednotlivých opatření operačních programů, ve kterém se ČR nachází v současné době.

Na základě provedené základní analýzy všech operačních programů (cíle 1) a s ohledem na ukončený proces notifikace je možné konstatovat, že ČR rozhodně nehrozí žádné výrazné (masivní) poskytování zakázané veřejné podpory. To ale neznamená, že neexistují nedostatky, které by neměly být odstraňovány, a že individuální pochybení v rámci implementace určitých opatření lze vždy jednoznačně vyloučit. Spíše naopak.

Zdrojem potenciálních nedostatků obecně mohou být:

- 1) **nerozpoznání existence veřejné podpory ve vztahu ke konkrétnímu opatření,**
- 2) **zvolení neodpovídající výjimky ze zákazu veřejné podpory (poznámka: někdy vhodně zvolená výjimka může výrazně zjednodušit administraci opatření),**
- 3) **přiznání podpory subjektu, který by na ní neměl mít nárok**
- 4) **poskytnutí podpory na aktivity, na které by v rámci daného opatření neměl z pohledu dané výjimky existovat nárok (poznámka: někdy by určité aktivity bylo možné pokrýt z daného opatření, pokud by ve vztahu k němu byla zvolena jiná výjimka ze zákazu veřejné podpory),**
- 5) **překročení přípustného limitu podpory (nepřípustná kumulace nebo špatný výpočet intenzity podpory).**

Shrnutí: zvolený průběh notifikace operačních programů pro současné programovací období téměř vyloučil možná pochybení dle bodu 1, u všech ostatních je v konečné odpovědnosti řídicích orgánů, aby k daným pochybením nedocházelo.

Obecná doporučení

Při formulování doporučení je třeba rozlišovat mezi jednotlivými opatřeními. Řada z nich nezakládá poskytování veřejné podpory nebo se vyznačuje relativně jednoduchým systémem implementace (někdy zapříčiněným omezenou výší prostředků alokovaných k danému opatření a tím i nastavením nízkých limitů podpory). Na druhou stranu ale existují i opatření, která mají poměrně složitý způsob administrace a která jsou v důsledku toho z pohledu veřejné podpory riziková. Níže uvedená doporučení jsou koncipována jako obecná a ve vztahu ke konkrétním opatřením by měla být i takto chápána¹:

1. **Zvýšit uvědomění odpovědnosti na straně řídicích orgánů.** Přestože řídicí orgány problematiku veřejné podpory vyloženě nepodceňují, je patrné, že k jejímu řádnému zajišťování nejsou nijak nuceni (asi jediným výrazným vnějším stimulem je EK). Často se jí věnují v závislosti na odbornosti pracovníků, kteří v příslušných útvarech pracují. V tomto směru by bylo vhodné zvážit oživení práce mezirezortní pracovní skupiny pro oblast veřejné podpory.
2. **Přidělit jasné odpovědnosti a úkoly konkrétním subjektům.** Implementační systém strukturálních fondů je velmi komplexní. V některých popsanych případech bylo zaznamenáno překrývání kompetencí nebo nejednoznačné vymezení kompetencí. Typickým příkladem jsou zejména grantová schémata, do jejichž řízení mohou být

¹ Podrobnější doporučení ve vztahu k jednotlivým opatřením jsou obsažena v kapitolách II a III druhé části.

zapojeny až čtyři i více subjektů. Implementační manuály často mlčí o rozdělení práce v oblasti veřejné podpory mezi jednotlivé subjekty na různých úrovních implementace. Tento stav je vhodné změnit.

3. **V odůvodněných případech prověřit stav nastavení podmínek čerpání.** Základní analýza operačních programů (viz kapitola II druhé části) naznačila, že v určitých případech nemusí mít konkrétní aktivity a způsobilé výdaje povolené v rámci dílčích opatření oporu v relevantních pravidlech ES. V případě složitých mechanismů implementace u některých opatření by měla být současně hledána cesta k zjednodušení systému jeho administrace.
4. **Zlepšit kvalitu procesu implementace jako základního nástroje k zajištění kontroly při poskytování veřejné podpory.** Z analýz provedených v kapitole II a III druhé části materiálu vyplývá, že v této oblasti existuje prostor pro výrazné zlepšení. Problém kontroly totiž spočívá v řádném nastavení všech nezbytných funkcí, které musí být v procesu schvalování a poté implementace zajišťovány (více viz výše uvedené kapitoly).
5. **Zavést centrální registr existujících režimů podpor a registr evidence poskytnutých podpor *de minimis*.** Za účelem zamezení nežádoucí kumulace podpor je nutné zavést jejich efektivní centrální evidenci. V současné době požaduje většina subjektů přijímajících žádosti o financování projektů vyplnění ze strany žadatelů čestných prohlášení, že žádné další podpory nedostali a ani o ně někde jinde nežádají. Povědomí žadatelů o tom, zda byly v minulosti příjemci podpor, je minimální a proto nelze toto opatření považovat za dostačující z hlediska zajištění dodržení pravidel kumulace podpor. Specifickým problémem jsou v tomto směru podpory *de minimis*. Jejich poskytování se v ČR pravděpodobně vůbec nesleduje, neboť ve smyslu zákona a pravidel ES za podporu nejsou ani považovány.
6. **Připravit se na povinný monitoring.** Řídící orgány operačních programů jsou povinny jednou ročně poskytnout přehled všech poskytnutých veřejných podpor. Podkladové materiály, tj. formulář a pokyny doposud nebyly ze strany ÚOHS publikovány. Je nezbytné zajistit, aby ŘO získaly v co nejkratší lhůtě požadované podklady, a společně s nimi metodický pokyn k postupu při ověřování poskytnuté veřejné podpory.
7. **Přijmout opatření na zlepšení informovanosti o problematice veřejné podpory u konečných příjemců a obecně u konečných uživatelů.** Prioritou by v tomto ohledu mělo být zvýšení jejich uvědomění si spoluodpovědnosti za respektování pravidel v dané oblasti, která je postavena na skutečnosti, že na veřejnou podporu neexistuje právní nárok. Samozřejmostí by měla být klauzule ve smlouvě s konečným uživatelem, která umožňuje navrácení zakázané veřejné podpory.

Je zřejmé, že u konečných uživatelů může vzniknout problém spíše z neznalosti komplexní problematiky veřejné podpory. Navrhujeme doplnit (tj. zobecnit u všech typů žádostí o podporu) systém povinných požadovaných příloh o Čestné prohlášení žadatele o nečerpání na stejný projekt žádné jiné veřejné podpory (z jakýchkoliv zdrojů). Žadatel by nejen vyplnil standardizovaný formulář, ale zároveň by měl být poučen o formách podpory. Poučení by bylo součástí čestného prohlášení nebo zakomponováno do metodických dokumentů dotčeného zdroje veřejné podpory.

8. **Využit získaných zkušeností pro další programovací období.** Výraznou změnu bude do budoucna standardní průběh notifikace. Z věcného hlediska nelze vyloučit změny v obsahu výjimek ze zákazu veřejné podpory (zejména těch blokových). Platnost většiny pravidel končí 31.12. 2006 (ale např. platnost „Zásad pro ochranu živ. prostředí“ končí až k 31.12.2007). Všechny ostatní zkušenosti ze současnosti jsou přenositelné do příštího programovacího období. Z tohoto pohledu je proto základním doporučením důsledně zohlednit pravidla poskytování veřejné podpory již ve fázi přípravy znění konkrétních opatření. Výhodné je široké využívání blokových výjimek.

ČÁST PRVNÍ: VEŘEJNÁ PODPORA PODLE PRÁVA EU

I. Institut veřejné podpory

1. Definice pojmu veřejné podpory

Základní pravidla poskytování veřejné podpory vyplývají přímo z článků 87 až 89 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství z roku 1957 (dále jen Smlouva ES). Články 87 až 89 zůstaly od roku 1957 do dnešního dne nezměněny a byly dlouho jediným základem pro výkon kontroly udělování veřejné podpory ze strany evropských institucí. Pravidla veřejné podpory byla postupně upřesňována v jurisdikci ESD. Až v roce 1999 bylo schváleno nařízení Rady (ES) č. 659/1999 z 22. března 1999, které zakotvilo procesní pravidla schvalování veřejné podpory v praxi již dlouho aplikovaná.

Článek 87 Smlouvy ES ustanovuje obecný zákaz poskytování veřejné podpory, jakožto i podmínky, které musí být naplněny, aby podpora mohla být považována za veřejnou podporu a jako taková za zakázanou:

- a) Musí být poskytována státem nebo ze státních prostředků
- b) Musí porušovat nebo hrozit porušením hospodářské soutěže
- c) Musí zvýhodňovat **určité podniky** nebo určitá odvětví výroby
- d) Musí poškozovat obchod mezi členskými státy

Obecný zákaz poskytování veřejné podpory připouští výjimky, které jsou vymezeny základním způsobem taktéž přímo ve Smlouvě ES a které jsou dále specifikovány v prováděcích předpisech ES. Jedná se především o opatření, jejichž cílem je rozvoj zaostalých regionů EU, dále např. podpora MSP, podpora ochrany životního prostředí nebo podpora vědy a výzkumu.

Aplikace výše uvedených podmínek v praxi znamená, že prvotní je prokázání existence veřejné podpory a teprve následně se posuzuje, jestli je poskytnutí veřejné podpory ospravedlnitelné na základě povolené výjimky.

2. Naplnění podmínek existence veřejné podpory

Zásadní úlohu při objasňování pojmu veřejné podpory sehrály Evropská komise a Evropský soudní dvůr. K jejich rozhodovací praxi je dále v textu významným způsobem přihlédnuto a opíráme se o ně i níže uvedené základní upřesnění již popsanych podmínek existence veřejné podpory:

- a) Musí se jednat o veřejné prostředky (definice možného poskytovatele veřejné podpory):

Státní (veřejné) prostředky zahrnují veškeré zdroje, které jsou administrovány členským státem prostřednictvím národních, regionálních nebo místních institucí, případně i jinými subjekty, které byly zřízeny nebo jsou kontrolovány státem. Pokrývají všechny operace, které mají vliv na veřejné rozpočty.

- b) Porušení hospodářské soutěže

Pro naplnění této podmínky stačí potencionální hrozba narušení hospodářské soutěže. Takovou hrozbu může představovat i podporování ekonomické aktivity, která sice není vykonávána za účelem zisku, ale nebylo prokázáno, že tuto aktivitu vykonávat tržně nelze.

Není rovněž dostačující, že účinky vlivu na hospodářskou soutěž jsou omezeny na území jediného členského státu.

c) Zvýhodnění určitého podniku či odvětví výroby

Z definice veřejné podpory je vyloučena jakákoliv podpora jednotlivcům (vyplývá z článku 87-1 Smlouvy ES), veřejnou podporou je pouze podpora poskytnutá podnikům. Pojem podnik má v právu ES velice široké pojetí, proto je třeba věnovat jeho správnému vymezení zvýšenou pozornost.

Definice podniku podle rozhodovací praxe EK a judikatury ESD zahrnuje jakýkoliv subjekt „vyvíjející ekonomické aktivity“. Podnikem nejsou pouze subjekty, jejichž předmětem činnosti je vytvářet zisky, ale také subjekty, které se pohybují na konkurenčním trhu. Je postačující, aby dotčená činnost mohla, byť pouze hypoteticky, za účelem vytváření zisku být prováděna.

Definice podniku v sobě zahrnuje soukromý i veřejný sektor, ziskové, ale i neziskové organizace. Podnikem (příjemcem veřejné podpory) tak mohou být za předpokladu, že vyvíjí ekonomickou činnost (nemusí přitom vytvářet zisky), např. i zájmová sdružení nebo výzkumná střediska. Z pohledu práva EU není přitom podstatné, že dotčená nezisková organizace nevykonává ekonomickou činnost přímo, ale jen prostřednictvím s ní spojené obchodní společnosti. Z toho lze odvodit, že pokud je podpora směřována na neekonomické aktivity musí být zaručeno, že prostředky s ním svázané nebudou později využity v obchodních operacích.

d) Poškozují obchod mezi členskými státy

Podmínka vlivu podpory na obchod mezi členskými státy je téměř vždy naplněna (stačí hypoteticky), neboť existuje jen velmi málo činností, které nejsou a nemohou být „přeshraniční“.

Vyloučeny pro nesplnění této podmínky jsou případy, kdy poskytnutá podpora nevede k posílení pozice subjektu způsobem, který by mohl poškodit subjekt na trhu jiného členského státu. Tato podmínka není naplněna např. v případě, kdy se jedná o velmi lokalizované aktivity, jako jsou např. místní obchody.

3. Upřesnění pojmu veřejné podpory na základě praxe s její aplikací v rámci EU

Existence veřejné podpory je podmíněna poskytnutím podpory, která zvýhodňuje jeden subjekt na úkor druhého. K vyloučení existence veřejné podpory dochází zpravidla v případě, kdy nakládání s veřejnými prostředky je předmětem volné (nediskriminující) soutěže otevřené všem skutečným nebo potencionálním uchazečům schopným poskytnout a zaručit požadované plnění, které je s těmito prostředky spojeno. Mělo by přitom být prokázáno, že daného cíle není možné dosáhnout bez vynaložení veřejných prostředků (jejich poskytnutí jde na vrub tržního selhání). K vyloučení existence veřejné podpory dochází také v případě,

kdy jsou veřejné prostředky poskytovány plně v souladu s principem chování tržního investora.

Specifickou oblastí z hlediska poskytování veřejné podpory je vynakládání veřejných prostředků za účelem naplňování služeb ve veřejném zájmu (tzv. „universální služby“). Smlouva ES stanovuje, že při financování těchto služeb musí být dodržována pravidla rovné hospodářské soutěže, nicméně jen v míře která neznemožňuje jejich efektivní poskytování. Vymezení universálních služeb patří do kompetence členských států a Evropská komise (Evropský soudní dvůr) se k němu vyjadřují jen v případech výrazného pochybení.

Služby ve veřejném zájmu lze definovat jako služby, které nejsou přirozeně uspokojovány tržními silami a to v rozsahu nebo kvalitě, které jsou pro vládu členského státu postačující. Jde o poskytnutí služby pro dobro všech, nikoliv určité vymezené skupiny. Tyto služby mohou být poskytovány veřejnými subjekty, ale i soukromými subjekty (např. na základě koncese státu), kterým vzniká nárok na kompenzaci za plnění veřejného zájmu. Tato finanční „kompenzace“ spadá mimo rámec veřejné podpory, ale jen za předpokladu splnění striktně omezených podmínek (jasně definovaný závazek veřejné služby, kompenzace musí být stanovena na základě transparentních a objektivních ukazatelů, její výše musí být omezena rozsahem nezbytným k pokrytí nákladů vynaložených výlučně za účelem poskytnutí veřejné služby, náklady musí odrážet chování efektivně fungující společnosti - více rozsudek ESD - C 280/00, „Altmark Trans“, z 20. července 2003).

Pro snazší orientaci v pojmu veřejné podpory podle práva EU lze využít praktické zkušenosti z dosavadní rozhodovací praxe Evropské komise a Evropského soudního dvora:

a) Indikativní typy podpor mimo rozsah aplikace článku 87 (1):

Veřejnou podporu a priori nezakládají: „podpora veřejným institucím, které nevykonávají ekonomické aktivity – všeobecná opatření dostupná všem ekonomickým subjektům v členském státě, tj. například daňové úlevy pro všechny ekonomicky činné podniky – opatření státu, které nemají vliv na veřejné rozpočty, tj. opatření o regulaci – tržní nákupy zboží a služeb (nejvíce patrné ze soutěžních tendrů v souladu s předpisy EU pro oblast veřejných zakázek – **podpora veřejným (státním) podnikům, která je v souladu s principem chování tržního investora – infrastrukturní projekty, které nejsou vyhrazeny jen určitým uživatelům** – podpora jedinců a zaměstnanců, z nichž nemá podnik přímý přínos – vybraná opatření spojená s výrobou a obchodem zbraní a munice – náhrady škod, které musí národní úřady zaplatit na základě soudního rozhodnutí“.

b) Indikativní příklady různých forem podpor, které spadají pod aplikaci článku 87 (1):

Veřejnou podporu mohou zakládat: „úlevy na úrocích – úlevy na daních – státní garance – osvobození od daně – přímé platby – zvýhodněný nákup zboží a služeb od státu – zvýhodněné úroky – garance za půjčky za zvýhodněných podmínek - **získání pozemků nebo nemovitostí zdarma či za zvýhodněných podmínek** - záruky proti provozním ztrátám – proplacení nákladů v případě úspěchu – záruka dividend – zvýhodněné veřejné objednávky – snížení nebo odpuštění daňových poplatků, včetně zrychlení odpisů a snížení sociálních dávek – pozdní výběr daní nebo sociálních dávek – kapitálové transfery – poradenské služby – **pomoc společnostem financovat projekty životního prostředí** – pomoc podnikům ve vlastnictví státu při privatizaci – PPP a kontrakty, které nejsou otevřené veřejným tendrům – legislativa, která garantuje určitý podíl na trhu – výhody plynoucí

z poskytnutí pomoci při obnově území – reklama zdarma na televizi ve veřejném vlastnictví –
infrastrukturní projekty, z nichž mají přínos jen určití uživatelé“

II. Výjimky ze zákazu poskytování veřejné podpory

1. Právní zakotvení výjimek ze zákazu poskytování veřejné podpory

Soulad s pravidly veřejné podpory je dosahován prostřednictvím striktního vymezení povolených výjimek. Jejich existenci předpokládá sama Smlouva ES. Druhý odstavec článku 87 Smlouvy ES uvádí taxativně ty případy veřejné podpory, které jsou automaticky vyňaty z výše uvedeného obecného zákazu. Jedná se o tři druhy podpory, které lze označit jako pomoc „sociálního“ charakteru; pomoc určenou na likvidaci škod způsobených mimořádnými událostmi a pomoc určenou ekonomice určitých oblastí Spolkové republiky Německo dotčených rozdělením Německa.

Podobně třetí odstavec článku 87 uvádí ty druhy veřejné podpory, které mohou být považovány za slučitelné se společným trhem Společenství. Jedná se o tyto druhy veřejné podpory:

- podpory, které mají napomoci hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností;
- podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu anebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu;
- podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit nebo oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem
- podpory, které mají napomoci kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a soutěže ve Společenství v míře odporující společnému zájmu;
- jiné druhy podpor, které mohou být vymezeny rozhodnutím Rady přijatým kvalifikovanou většinou na návrh Komise.

V souvislosti s existencí výjimek povolených právem EU je vhodné uvést, že článek 87 ustanovuje kompetentním orgánem pro udělení povolení pro poskytnutí veřejné podpory Evropskou komisi. Prováděcím nařízením Rady (ES) č. 994/98 ze dne 7. května 1998 o použití článku 92 a 93² Smlouvy ES u určitých kategorií horizontální státní pomoci (OJ L142, z 14.5.98) pak byla Evropská komise pověřena přijmout za účelem zjednodušení procesu udělování a schvalování veřejné podpory tzv. blokové výjimky ze zákazu veřejné podpory a to formou nařízení. Schválením blokové výjimky Evropská komise povoluje za předpokladu splnění podmínek stanovených v nařízení poskytování vymezených typů (kategorií) veřejné podpory. Dopusud byla takto schválena 4 nařízení: 3 blokové výjimky (MSP³, vzdělávání⁴, zaměstnanost⁵) a nařízení o podpoře *de minimis*⁶. Podpory *de minimis* nejsou v úzkém slova smyslu povolenou výjimkou ze zákazu poskytování veřejné podpory, protože svou velikostí nesplňují základní kritéria definice veřejné podpory – poškození obchodu mezi členskými státy a poškození hospodářské soutěže – tudíž nezakládají veřejnou podporu).

Evropská komise zároveň přijala shrnující pravidla ve formě pokynů („guidelines“) a sdělení („communication“), v nichž ustanovuje svůj postup při posuzování určitých typů

² Aktuální články 88 a 89

³ Nařízení EK č. 70/2001

⁴ Nařízení EK č. 68/2001

⁵ Nařízení EK č. 2204/2002

⁶ Nařízení EK č. 69/2001

horizontálních, sektorových a regionálních podpor. Vydané pokyny jsou poskytovateli veřejné podpory vodítkem pro nastavení veřejné podpory způsobem slučitelným s právem ES. Tyto dokumenty nezbavují členské státy povinnosti předložit zvažované podpory tohoto typu k předběžnému schválení Evropské komisi (dodržet procesní pravidla - viz dále). Pouze ukazují, na základě kterých kritérií Evropská komise schvaluje konkrétní případy veřejné podpory.

2. Věcné vymezení výjimek

a) Obecně (pod-rozdělení na blokové výjimky a ostatní pravidla)

„PŘEHLEDY VÝJIMEK“ – viz kapitola III a IV první části

Aplikace pravidel veřejné podpory musí být vztažena v praxi na jeden projekt (jehož délka může být i několik let) s ohledem na konkrétní zaměření („předmět činnosti“) projektu a vynaložené náklady.

Míra podpory je aplikována z hlediska pravidel veřejné podpory na uznatelné/nárokovatelné náklady (dále „oprávněné náklady“), přičemž každý typ povolené veřejné podpory má přesně vymezené oprávněné náklady a pouze na ně je uplatňována míra podpory (nemůže být vztažena na jiné náklady). S tím jsou spojené i praktické problémy v aplikaci jednotlivých výjimek.

b) Specifické problémy spojené s aplikací výjimek

Uplatňování výjimek ze zákazu poskytování veřejné podpory s sebou nese v praxi řadu problematických aspektů (včetně otázek interpretace jednotlivých výjimek – viz dále):

- Problém kumulace podpor (čerpání finančních prostředků z různých zdrojů u jednoho projektu).
- Možnost souběžného uplatnění na stejné náklady různých pravidel („kumulace pravidel“).

V praxi je vhodné pamatovat zejména na následující skutečnosti:

- Paralelní aplikace různých výjimek ze zákazu poskytování veřejné podpory je přípustná (není zakázána).
- Obecně je nutné z hlediska problematiky kumulace podpory rozlišovat možnost kumulace na stejný typ nákladů (v rámci jednoho projektu) a možnost kumulace podpory na stejný projekt, v rámci kterého mohou být realizovány náklady na různé činnosti spadající pod různá pravidla.

V každém případě je vždy nutné prověřit, že podnik neobdržel i jinou podporu z odlišných programů (zdrojů) a pokud ano, že pravidla kumulace jsou respektována. Jiná je situace v případech, kdy podpory jsou podniku poskytovány za stejným účelem (v rámci stejné výjimky), nebo když se jedná o podpory různého typu poskytované na náklady specifické pro každou výjimku (oprávněné náklady stanovené ve výjimkách se ve většině případů nepřekrývají, ale mohou).

Pravidla ES nebrání tomu, aby různé typy nákladů v rámci jednoho projektu mohly být podpořeny na základě více pravidel (např. podpora na ochranu životního prostředí + bloková výjimka o školení)⁷. Na každý typ nákladů se pak uplatňuje odpovídající povolená míra podpory. Zjednodušeně řečeno, pokud podnik čerpá podpory na různé náklady na základě různých pravidel, problém kumulace nenastává. Nejedná se o kumulaci v úzkém slova smyslu, tj. možnost **využití čerpání podpory na základě různých výjimek na stejné náklady nebo uplatnění jednoho pravidla na finanční podpory z více zdrojů**.

Kumulace podpor z různých zdrojů (na stejné náklady) pokud je uplatněna stejná výjimka:

Kumulace finanční podpory z různých programů na stejný projekt (rozuměno stejné náklady) je možná do výše stanovené v relevantních pravidlech jako maximální míra pro daný typ podpory. Viz např. Nařízení o školení – čl. 6 odst. 2 „kumulace na stejný typ podpory (na stejné náklady) je povolena jen pokud nebudou přesáhnuté stanovené míry podpory v tomto nařízení“.

Kumulace ve smyslu možnosti uplatnění více pravidel na stejné uznatelné náklady:

Pravidla kumulace v případě, že je možné na stejný typ nákladů použít více pravidel, jsou stanovena v relevantních předpisech pro povolení výjimky ze zákazu poskytování veřejné podpory (např. v „Pravidlech pro národní regionální podporu“ je stanoveno, že se uplatňuje výhodnější povolená míra podpory). Většinou se jedná o případ, kdy je možná paralelní aplikace jedné z blokových výjimek a zároveň možnost uplatnění jiných pravidel (např. Pravidla o poskytování národní regionální podpory). Pokud pouze část nákladů projektu spadá pod různá pravidla, je výhodnější míra uplatněna pouze na tuto část nákladů.

Specificky je v tomto smyslu upravena možnost kumulace podpory zaměstnanosti s vymezenými typy podpor:

Podpora zaměstnanosti se může kumulovat s níže uvedenými typy veřejné podpory pouze do výše odpovídající stanovenému maximu pro regionální podporu (včetně zohlednění velikosti podniku v případě MSP):

- (a) podpory vztahující se k nákladům na investice, k nimž se váže vytváření pracovních míst, které ještě nejsou ukončeny v době, kdy pracovní místo je vytvořeno, nebo byly dokončeny ve třech letech před vytvořením pracovního místa; nebo
- (b) s jakoukoli podobnou podporou nebo dotací ve vztahu ke stejným mzdovým nákladům nebo k jinému zaměstnání spojenému se stejnou investicí.

⁷ V případě projektu realizovaného v rámci implementace OP je takovéto souběžné uplatnění dvojích pravidel možné pouze pokud opatření, na základě kterého je finanční podpora udělována, s tímto „souběhem“ počítá a bylo v tomto smyslu notifikováno EK.

Základní pravidla:

(vyplývají přímo z pravidel pro poskytování veřejné podpory: nařízení a jiných pravidel)

Kumulace podpory je přípustná:

- jestliže kumulace nevede k přesažení maximální povolené míry podpory,
- jestliže různé podpory pokrývají jiný typ nákladů,
- podpory *de minimis* nejsou do kumulace započteny.

III. Blokované výjimky (a podpora *de minimis*)

Všechna nařízení o blokovaných výjimkách mají stanovenou platnost do 31. prosince 2006. Na konci období platnosti se budou případy pomoci schválené podle nařízení těmito předpisy řídit ještě během přizpůsobovacího období v délce šesti měsíců (platnost těchto nařízení byla stanovena také s ohledem na programovací období v rámci SF, aby bylo zajištěno, že nové programy budou schváleny již podle nových pravidel).

1. Podpora "*De Minimis*"

Právní zakotvení veřejné podpory poskytované dle pravidla *de minimis* - nařízení Komise (ES) č. 69/2001 z 12. ledna 2001 o aplikaci článků 87 a 88 Smlouvy ES na státní pomoc *de minimis*.

Nařízení č. 69/2001 bylo přijato za účelem ulehčení práce EK, tj. aby byly z kontrol veřejné podpory vyčleněny podpory mající z důvodů své velikosti minimální dopad na obchod a konkurenci mezi členskými státy.

Rozsah uplatnění pravidla <i>de minimis</i> :

a) Z hlediska dotčených sektorů:

Pravidlo *de minimis* se nevztahuje na následující případy:

- na aktivity odvětví dopravy a na aktivity v souvislosti s výrobou, zpracováním, a marketingem zemědělských a rybích produktů uvedených v příloze č. I Smlouvy ES.

b) Z hlediska typu podporované aktivity:

Uplatnění podpory je vyloučeno pro podpory:

- na pomoc aktivitám souvisejícím s vývozem, zejména na pomoc přímo související s exportovanými objemy, na zakládání, provozování a distribuci sítí, či na další běžné výdaje související s exportními aktivitami,
- na pomoc podmíněnou využitím zboží domácí provenience na úkor dováženého zboží.

c) Z hlediska věcného vymezení:

Pravidlo *de minimis* nastavuje práh – na pomoc pod tímto prahem se nevztahuje Článek 87(1) ES. Aby bylo možné využít pravidla *de minimis*, daný případ pomoci musí splňovat následující kritéria:

- Celková výše pomoci *de minimis* udělená jednomu podniku nesmí přesáhnout částku⁸ 100,000 EUR za poslední období tří let (předcházející době, kdy nová podpora *de minimis* má být udělena).

⁸ V přepočtu kurzem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou, platným ke dni prvního poskytnutí veřejné podpory, po tříleté období počínající datem, kdy je poskytnuta první veřejná podpora podle pravidla *de minimis* a dále během jakéhokoliv tříletého období.

- Do výpočtu tohoto stropu musí být započteny všechny podniku poskytnuté podpory *de minimis* bez ohledu na jejich cíl nebo podobu (do výpočtu podpory *de minimis* se nezapočítávají podpory povolené na základě jiných pravidel).
- Strop ve výši 100,000 EUR je vyjádřen jako hotovostní dotace. Všechny uvedené částky jsou v hrubé podobě, tzn. před přímým zdaněním. V případech, kdy se státní pomoc uděluje v jiné formě než je grant (dotace), výše pomoci bude vyjádřena v hrubém ekvivalentu dotace této pomoci. Pomoc splatná v několika splátkách musí být diskontována na hodnotu v době nabídky pomoci.

Možnost kumulace různých podpor *de minimis*:

Výše uvedený strop (100,000 EUR pomoci *de minimis* pro období tří let) se vztahuje na celkovou částku pomoci udělené jednomu podniku podle všech opatření v rámci pravidla *de minimis*.

Poskytovatelé pomoci mohou poskytnout novou pomoc *de minimis* pouze poté, co si ověří, že tato nová pomoc nezvýší celkovou částku pomoci *de minimis*, poskytnuté danému podniku během tří let, na úroveň přesahující strop 100,000 EUR.

Když poskytovatel pomoci poskytne pomoc *de minimis*, musí informovat příjemce pomoci o tom, že udělovaná pomoc je charakteru *de minimis*, a dále od příjemce získat všechny informace o dalších případech pomoci *de minimis* podniku-příjemci poskytnutých během posledních tří let.

Možnost kumulace podpor *de minimis* s jiným typem podpory:

Pravidla *de minimis* nevylučují souběžné poskytnutí podpory podle jiných pravidel podpory (např. podpora zaměstnanosti apod.)

2. Veřejná podpora pro drobné, malé a střední a podnikatelské subjekty

Právní zakotvení:

- Nařízení Komise (ES) č. 70/2001 z 12.1.2001 o aplikaci článků 87 a 88 Smlouvy ES na státní pomoc malým a středním podnikatelským subjektům (OJ 2001, L 10/33).
- Nařízení Komise (ES) č. 364/2004 z 25.2.2004, které doplňuje (novelizuje) Nařízení z r. 2001 tak, aby zahrnovalo podporu určenou na výzkum a vývoj.

Rozsah uplatnění:

a) Z hlediska dotčených sektorů:

Speciální pravidla se aplikují na uhelný průmysl, stavbu lodí, rybí a zemědělské produkty.

b) Z hlediska typu podporované aktivity:

Nařízení EK se zabývá opatřeními státní podpory malým a středním podnikatelským subjektům na:

- hmotné a nehmotné investice,
- aktivity neinvestiční povahy a

- na výzkum a vývoj (VaV).

Definice základních pojmů:

Definice malých a středních podnikatelských subjektů vychází z nové definice MSP platné od 1.1.2005 a vyplývající z doporučení Komise č. 2003/361/ES z 6. května 2003 o definici drobných, malých a středních podniků.

- *Za středního podnikatele* se považuje podnikatel, který splňuje následující kritéria:
 - o zaměstnává méně než 250 zaměstnanců a
 - o má čistý obrat za poslední uzavřené účetní období nepřesahující korunový ekvivalent 50 mil. EUR nebo jeho aktiva, uvedená v rozvaze, nepřesahují korunový ekvivalent částky 43 mil. EUR,
 - o lze jej považovat za samostatného.
- *Za malého podnikatele* se považuje podnikatel, pokud:
 - o zaměstnává méně než 50 zaměstnanců,
 - o jeho aktiva, uvedená v rozvaze, nebo čistý obrat za poslední uzavřené účetní období nepřesahují korunový ekvivalent částky 10 mil. EUR,
 - o lze jej považovat za samostatného.
- *Za drobného podnikatele* se považuje podnikatel, pokud:
 - o zaměstnává méně než 10 zaměstnanců,
 - o jeho aktiva, uvedená v rozvaze, nebo čistý obrat za poslední uzavřené účetní období nepřesahují korunový ekvivalent částky 2 mil. EUR,
 - o lze jej považovat za samostatného.
- *Samostatným* je každý podnikatel, který není klasifikován jako „partnerský“⁹ nebo „spojený“¹⁰. Podnikatele nelze považovat za malého a středního podnikatele, jestliže 25 nebo více % kapitálu nebo hlasovacích práv přímo nebo nepřímo kontroluje, společně nebo individuálně, jeden nebo více orgánů státní správy nebo kraj či obec. Kritéria musí být splněna za podnik jako celek, tj. včetně dceřinných a přidružených společností umístěných v jiném členském státě EU nebo mimo oblast EU.
- *Základní výzkum*¹¹ znamená činnost zaměřenou na rozšíření vědeckých a technických poznatků, které nemají souvislost s průmyslovými nebo komerčními cíli.
- *Průmyslový výzkum* představuje plánovaný výzkum v rámci předmětu činnosti firmy zaměřený na získání nových poznatků, které mohou být prospěšné při vývoji nových produktů, procesů nebo služeb nebo mohou vést k výraznému vylepšení existujících produktů, procesů nebo služeb.
- *Před-konkurenční vývojovou činností (vývojem)* se rozumí využívání výsledků průmyslového výzkumu při tvorbě plánu, designu pro nový, upravený nebo vylepšený

⁹ „Partnerskými“ jsou všichni podnikatelé, kteří nejsou klasifikováni jako „spojení“ a mezi kterými je tento vztah: podnikatel vlastní buď výlučně, nebo společně s jedním nebo více spojenými podnikateli 25 nebo více % kapitálu nebo hlasovacích práv jiného podnikatele.

¹⁰ „Spojení“ jsou podnikatelé, kteří mají mezi sebou některý z těchto vztahů: *podnikatel má většinu hlasovacích práv akcionářů, společníků nebo členů v jiném podnikateli, *podnikatel má právo jmenovat nebo odvolávat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného podnikatele, *podnikatel má právo uplatňovat dominantní vliv nad jinými podnikatelem podle smlouvy uzavřené s tímto podnikatelem nebo podle ustanovení v jeho zakladatelské listině nebo zakladatelské smlouvě, *podnikatel, který je majitelem akcií nebo členem jiného podnikatele, sám kontroluje podle dohody s ostatními akcionáři, společníky nebo členy uvedeného podnikatele většinu hlasovacích práv akcionářů, společníků nebo členů v uvedeném podnikateli.

¹¹ Srovnej se zákonem č. 130/2002 Sb, o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, který rovněž vymezuje kategorii „aplikovaného výzkumu“. V případě Rámce Společenství pro státní podporu výzkumu a vývoje kategorie „aplikovaný výzkum“ není definována a lze říci, že splývá s kategorií „základní výzkum“.

produkt, proces nebo službu bez ohledu na to, zda mají být prodávány nebo používány, včetně tvorby počátečního prototypu, který by nemohl být využíván pro komerční účely.

Oprávněné (uznatelné) náklady z hlediska poskytování veřejné podpory:

Investice (nesouvisející s výzkumem a vývojem):

- investice do hmotných aktiv¹² (pozemky, budovy, provozy/zařízení) v souvislosti se zařizováním nového podniku, s rozšiřováním stávajícího podniku nebo se závazkem v činnosti vyžadující zásadní změnu výrobku nebo výrobního procesu ve stávajícím podniku (zejména racionalizace, diverzifikace nebo modernizace),
- investice do nehmotných aktiv (náklady na převod technologií nabytím oprávnění z patentu, licencí, know-how nebo nepatentovaných technických poznatků).

Poradenské a jiné služby a činnosti (nesouvisející s výzkumem a vývojem):

- poradenské služby poskytované externími poradci,
- první účast malého a středního podniku na určitém veletrhu nebo výstavě.

Výzkum a vývoj:

- osobní náklady (výzkumní pracovníci, technici a ostatní podpurný personál v rozsahu nezbytném pro účely výzkumného projektu),
- náklady na nástroje a vybavení v rozsahu potřebném pro účely výzkumného projektu¹³,
- náklady na pořízení budov v rozsahu potřebném pro účely výzkumného projektu (způsobilými náklady jsou pouze odpisy odpovídající délce trvání projektu),
- náklady na pořízení pozemků (náklady na obchodní převod nebo skutečné investiční náklady) v rozsahu potřebném pro účely projektu a po dobu jeho trvání,
- náklady na externí konzultační a podobné služby výlučně pro účely výzkumu,
- dodatečné režijní náklady přímo vyvolané výzkumnými aktivitami,
- ostatní provozní výdaje přímo související s prováděním výzkumné činnosti,
- náklady na patentování v souvislosti s výzkumnými či vývojovými činnostmi.

Maximální míra podpory MSP na investice a poradenské služby vyjádřená v hrubém ekvivalentu přidělené částky (% oprávněných nákladů)

Region	Hmotné a nehmotné investice 1)	Poradenské služby a účast na veletrzích
Moravskoslezsko	65%	50%
Střední Čechy	65%	50%
Severozápad	64%	50%
Střední Morava	64%	50%
Severovýchod	63%	50%
Jihovýchod	63%	50%

¹² Investice do stálých aktiv provedené formou převzetí podniku, který byl zavřen nebo který by mohl být zavřen, pokud by nebyl koupen, bude rovněž považována za hmotnou investici.

¹³ Je-li životnost těchto nástrojů a tohoto vybavení delší než doba trvání výzkumného projektu, jsou za oprávněné náklady považovány pouze odpisy odpovídající délce trvání projektu vypočtené pomocí osvědčených účetních postupů.

Jihozápad	61%	50%
Praha	30%	50%

1) max. míra podpory vyjádřená v čistém ekvivalentu ve vztahu k investicím pro region Praha nesmí přesáhnout 30 %, v ostatních regionech nesmí být vyšší než 75 %.

Maximální míra podpory na výzkum a vývoj MSP vyjádřená jako % oprávněných nákladů

	Základní výzkum ¹⁴	Průmyslový výzkum	Před-konkurenční vývoj
Základní míra podpory (v oblastech bez nároku na regionální podporu)	100%	60%	35%
Možnost navýšení základní míry v následujících případech:			
Region Praha	-	+5%	+5%
Ostatní regiony ČR	-	+10%	+10%
Projekt přispívá k dosažení cílů Rámcového programu VaV EU	-	+15%	+15%
Projekt zahrnuje přeshraniční spolupráci	-	+10%	+10%

Celková míra účelové podpory na výzkum a vývoj po uvedených navýšeních nesmí být:

- u projektů průmyslového výzkumu vyšší než 75 % a
- u projektů vývoje (před-konkurenční vývojové činnosti) vyšší než 50 %.

Podpora na přípravu studií technické proveditelnosti:

- náklady na přípravu studií technické proveditelnosti pro účely průmyslových výzkumů nebo vývojových činností před komerčním využitím jsou hrazeny max. do výše 75%.

Mimořádná oznamovací povinnost:

Z notifikační povinnosti nejsou vyňaty velké projekty, které splňují alespoň jeden z následujících ukazatelů:

- celkové oprávněné náklady na celý projekt činí min. 25 milionů EUR a hrubá míra podpory dosahuje alespoň 1/2 max. povolené míry pro daný region a kategorii uznatelných nákladů nebo
- celková hrubá výše podpory je alespoň 15 milionů EUR.

3. Veřejná podpora zaměstnanosti

Právní zakotvení - nařízení Komise (ES) č. 2204/2002 z 5.12.2002 o aplikaci článků 87 a 88 Smlouvy ES na veřejnou podporu zaměstnanosti (OJ 2002, L 337/3).

Typ podpory:

- podpora na vytváření nových pracovních míst,
- podpora na nábor znevýhodněných a postižených pracovníků,

¹⁴ s výjimkou výzkumu pro potřeby poskytovatele, který je jediným uživatelem jeho výsledků

- podpora na pokrytí zvláštních nákladů spojených se zaměstnáváním postižených pracovníků.

Rozsah uplatnění:

a) Z hlediska věcného vymezení:

- Nařízení EK se aplikuje na veškeré podpory selektivního charakteru poskytované za účelem podpory zaměstnanosti, které nejsou přímo spojené s investicemi do podniků. Podpory zaměstnanosti, které spadají pod rámec podpory na záchranu a restrukturalizaci podniků (udržení zaměstnanosti) nepodléhají blokové výjimce pro podporu zaměstnanosti.

b) Z hlediska dotčených sektorů:

- Tyto pravidla se aplikují na všechny sektory (včetně zemědělství).
- Speciální pravidla se aplikují na uhelný průmysl, stavbu lodí a sektor dopravy.

c) Z hlediska typu podporované aktivity:

Uplatnění podpory je vyloučeno pro podpory:

- na pomoc aktivitám souvisejícím s vývozem, zejména na pomoc přímo související s exportovanými objemy, na zakládání, provozování a distribucí sítí, či na další běžné výdaje související s exportními aktivitami,
- na pomoc podmíněnou využitím zboží domácí provenience na úkor dováženého zboží.

Definice základních pojmů:

Znevýhodněný pracovník“ je každá osoba, která patří do kategorie těch, kteří bez pomoci mají problémy se vstupem na pracovní trh, jmenovitě každá osoba:

- která je mladší 25 let nebo v době před nejdéle dvěma lety ukončila denní studium a ještě nevstoupila do žádného pracovního poměru,
- která je členem etnické menšiny a potřebuje pomoc, aby si zvýšila kvalifikaci,
- která si přeje zařazení nebo znovu zařazení do pracovního procesu poté, co byla nejméně dva roky vyřazena z práce či vzdělávacího procesu,
- která žije jako samoživitel/ka a stará se o dítě,
- která je nezaměstnaná a nedosáhla vyššího středoškolského vzdělání,
- která je nezaměstnaná a starší 50 let,
- která byla nezaměstnaná po dobu 12 z uplynulých 16 měsíců, nebo šest z uplynulých 8 měsíců v případě osob mladších 25 let,
- která je nebo byla uznána jako drogově závislá,
- která od začátku uvěznění nedostala žádné pravidelné placené zaměstnání,
- ženy, které bydlí v regionech NUTS II s velmi vysokou nezaměstnaností.

Postižený pracovník“ je každá osoba, která je uznána jako postižená podle vnitrostátního právního řádu, nebo má uznávané, vážné, fyzické, mentální nebo psychologické postižení.

Speciální podmínky pro poskytnutí veřejné podpory na vytváření nových pracovních míst:

- Vytvořená pracovní místa musí představovat čistý nárůst počtu zaměstnanců (ve srovnání s průměrem za uplynulých 12 měsíců).
- Vytvořená pracovní místa musí být udržena po minimální dobu tří let, nebo dvou let v případě malých a středních podniků.
- Nově zaměstnaní pracovníci nesměli být nikdy předtím zaměstnaní nebo museli ztratit své zaměstnání nebo právě o své zaměstnání přijít.

Žádost o tuto podporu musí být předložena ještě před vytvořením nového pracovního místa.

Oprávněné (uznatelné) náklady z hlediska poskytování veřejné podpory:

- Podpora pro vytváření nových pracovních míst je vypočítána jako procento *mzdových nákladů vynaložených za dobu dvou let (přičemž mzdovými náklady se rozumí hrubý plat a povinné sociální pojištění)*.
- Podpora při nábore znevýhodněných a postižených pracovníků je vypočítána jako *procento mzdových nákladů za dobu jednoho roku po nábore*.
- Podpora k pokrytí dalších nákladů na zaměstnávání postižených pracovníků odpovídá *výši zvláštních nákladů* ve srovnání s náklady, které by příjemce podpory měl, kdyby zaměstnal pracovníky bez postižení. Jde o tyto výjimečné *náklady*:
 - náklady na adaptaci pracoviště,
 - na zaměstnání pracovníků, kteří se věnují výhradně pomoci postiženým pracovníkům,
 - na přizpůsobení a získání zařízení, která budou postižení pracovníci používat.

Maximální míra podpory zaměstnanosti vyjádřená v hrubém ekvivalentu přidělené částky

- podpora při nábore znevýhodněných pracovníků: 50 %
- podpora při nábore postižených pracovníků: 60 %
- podpora k pokrytí dalších nákladů na zaměstnávání postižených pracovníků: 100 %
- podpora pro vytvoření pracovního místa (zohledňuje typ regionu a podniku):

<i>Region</i>	<i>Vytvoření pracovního místa</i>	
	<i>Obecně</i>	<i>malé a střední podniky 1)</i>
Moravskoslezsko	50%	65%
Střední Čechy	50%	65%
Severozápad	49%	64%
Střední Morava	49%	64%
Severovýchod	48%	63%
Jihovýchod	48%	63%
Jihozápad	46%	61%
Praha	20%	30%

Poznámka:

- max. míra podpory pro vytvoření pracovního vyjádřená v čistém ekvivalentu ve vztahu k investicím pro region Praha nesmí přesáhnout 30 %, v ostatních regionech nesmí být vyšší než 75 %. Vyšší maxima podpory platí pouze tehdy,*

když příjemce podpory přispívá na financování alespoň 25 % a jestliže v dané oblasti je udržována zaměstnanost.

- 2) *Poznámka: výše podpory je u podpory a-c) stanovena bez ohledu na typ regionu či velikost podniku.*

Mimořádná oznamovací povinnost:

Opatření podpory pro vytváření pracovních míst, při náboru znevýhodněných a postižených pracovníků nebo k pokrytí dalších nákladů na zaměstnávání postižených pracovníků jsou z notifikační povinnosti vyňata, nicméně existují případy, kdy je vždy nutné notifikovat:

- podpora poskytována jediné firmě převyšší částku 15 milionů EUR v průběhu 3 let,
- podpory zaměřené na specifické sektory,
- podpora na jiná podpůrná opatření individuálně poskytnutá,
- jiný typ podpory zaměstnanosti, který nespadá pod opatření vyňatá z notifikační povinnosti, jako je např. podpora sdílení jednoho pracovního místa více zaměstnanci apod.

4. Veřejná podpora na vzdělání a školení

Právní zakotvení - nařízení Komise (Es) č. 68/2001 z 12.1.2001 o aplikaci článků 87 a 88 Smlouvy ES na veřejnou podporu vzdělávání a školení (OJ 2001, L 10/20).

Rozsah uplatnění:

- a) Z hlediska věcného vymezení:

Nařízení EK se zabývá veškerou veřejnou podporou, která zvýhodňuje jeden nebo více podniků nebo odvětví výroby tím, že snižuje náklady, které by za normálních okolností musely být pokryty, pokud by chtěly, aby jejich zaměstnanci získali nové poznatky a dovednosti, nebo které by musely zaplatit, aby umožnily svým zaměstnancům tyto dovednosti nebo vědomosti získat.

Toto nařízení se aplikuje na veřejnou podporu vzdělávání a školení, bez ohledu na to, zda je vzdělávání nebo školení prováděno jednotlivými podniky nebo veřejnými či soukromými vzdělávacími společnostmi.

Příklady vzdělávání a školení, která nejsou předmětem veřejné podpory, neboť jde o činnosti tradičně prováděné státem ku prospěchu obyvatelstva:

- školní vzdělávání a počáteční zaškolování (vzdělávání učňů a odborné vzdělávání),
- školení a rekvalifikace pro nezaměstnané včetně zaškolování ve firmách.

- b) Z hlediska dotčeného sektoru:

Nařízení platí pro všechna hospodářská odvětví.

Definice základních pojmů:

Specifické vzdělávání zahrnuje teoretickou a praktickou výuku přímo a specificky zaměřenou především na současné a budoucí postavení zaměstnance v podniku, který dostává podporu. Získané znalosti mohou být využity při práci u jiných firem nebo na jiných pracovních místech pouze do určité míry.

Všeobecné vzdělávání představuje výuku, kterou může zaměstnanec využít i mimo pozici, kterou v podporovaném v podniku zastává, případně bude v budoucnu zastávat. Tento typ vzdělávání by měl poskytovat zaměstnanci kvalifikaci, kterou může uplatnit i v práci u jiných podniků nebo v jiných oblastech činnosti. Jako příklad všeobecného vzdělávání je možné uvést kurz navštěvovaný zaměstnanci různých firem nebo kurz společně organizovaný několika nezávislými firmami. Za všeobecné vzdělávání je rovněž považováno vzdělávání, které je uznané, certifikované veřejnými institucemi a orgány nebo jinými orgány, které jsou k tomuto členským státem oprávněné.

Oprávněné (uznatelné) náklady z hlediska poskytování veřejné podpory:

- osobní výdaje instruktora,
- cestovní náklady instruktora a účastníků,
- jiné běžné náklady (materiály, sešity),
- odpisy náradí a zařízení v rozsahu odpovídajícím jejich využití pouze pro daný kurz,
- náklady na poradenské služby související se vzdělávacím projektem,
- osobní výdaje účastníků, které nepřevyší celkovou výši shora zmíněných nákladů.

Maximální míra podpory vyjádřená v hrubém ekvivalentu ve vztahu k oprávněným nákladům:

<i>Region</i>	<i>Specifické vzdělávání</i>		<i>Všeobecné vzdělávání</i>	
	<i>Obecně</i>	<i>MSP</i>	<i>Obecně</i>	<i>MSP</i>
Praha	30%	40%	55%	75%
regiony-NUTS II	35%	45%	60%	80%

Maximální míra podpory může být zvýšena o 10%, jestliže vzdělávané osoby patří do kategorie znevýhodněných¹⁵ zaměstnanců (např. nízká kvalifikace, zdravotně postižení, starší osoby, ženy vracející se na trh práce po mateřské dovolené).

V případě, kdy nelze v rámci projektu dostatečně rozlišit specifické vzdělání od všeobecného

¹⁵ Za znevýhodněné se považují tito zaměstnanci: *osoba mladší 25 let, která ještě neměla stálé placené zaměstnání, *osoba s vážným postižením, fyzickým, psychickým nebo psychologickým, schopná vstoupit na trh práce, *osoba, která se chce znovu zapojit do pracovního procesu po přestávce alespoň tříleté, a zvláště osoba, která opustila zaměstnání kvůli rodinným závazkům během prvních šesti měsíců po zaměstnání, *osoba, která má 45 let a více a nedokončila vyšší středoškolské vzdělání nebo tomu odpovídající vzdělání, *všechny osoby, které byly nezaměstnané nepřetržitě po dobu dvanácti měsíců, po dobu prvních šesti měsíců po zaměstnání.

vzdělávání, je uplatňována nižší míra podpory, tj. míra podpory pro specifické vzdělávání.

Mimořádná oznamovací povinnost:

Rozsáhlé projekty vzdělávání a školení, kde podpora přidělená jednomu podniku překročí částku 1 milion EUR, nejsou z oznamovací povinnosti vyňaty.

IV. Ostatní výjimky ze zákazu poskytování veřejné podpory

(podléhající oznamovací povinnosti (notifikaci) a jejich předběžnému schválení)

1. Podpora regionálního rozvoje

Právní zakotvení pravidel EU pro národní podporu regionálního rozvoje:

- Pokyny EK pro národní podporu regionálního rozvoje (OJ 98, C 74/06),
- Sdělení Komise „Multisektorový rámec podpory regionálního rozvoje pro velké investiční projekty“ (OJ 2002, C 70/8).

Typ podpory:

- podpora na počáteční investici,
- podpora na vznik nových pracovních míst,
- ve výjimečných případech podpora na provozní (operativní) náklady.

Rozsah uplatnění:

a) Z hlediska dotčených subjektů:

Veškeré podniky (nově vznikající nebo již existující) ve vybraných regionech

b) Z hlediska dotčených sektorů:

- Pokyny EK se neaplikují na výrobu, zpracování a marketing zemědělských a rybích produktů vyjmenovaných v příloze I Smlouvy Evropských společenství, ani na uhelný průmysl.
- Speciální pravidla se aplikují na:
 - dopravu, stavbu lodí, syntetická vlákna a motorová vozidla,
 - ocelářský průmysl (v rámci ocelářského průmyslu není povolována žádná podpora regionálního rozvoje),
 - velké investiční projekty (viz dále).
- Evropská komise považuje poskytování veřejné podpory do oblasti finančních služeb (bankovníctví a pojišťovnictví) ve vztahu k regionálnímu rozvoji za málo opodstatněné.

c) Z hlediska podporovaných regionů - rozlišují se dva druhy regionů způsobilých pro podporu:

- regiony s mimořádně nízkou životní úrovní nebo vysokou nezaměstnaností¹⁶ (regiony typu NUTS II s HDP/obyvatele nižším než 75 % průměrného HDP/obyv. EU),
- problémové oblasti vymezené na základě ukazatelů navržených členskými státy¹⁷.

Definice základních pojmů:

Počáteční investicí se rozumí investice do fixního kapitálu na založení nového podniku, rozšíření stávajícího podniku nebo zahájení činnosti související s podstatnou změnou výroby

¹⁶ Moravskoslezsko, Střední Čechy, Severozápad, Střední Morava, Severovýchod, Jihovýchod, Jihozápad.

¹⁷ NUTS III Praha.

nebo výrobního procesu u existujícího podniku (cestou racionalizace, diverzifikace nebo modernizace).

Provozní (operativní) podpora je regionální podpora zaměřená na snížení provozních nákladů podnikatelského subjektu (např. mzdy, platy, nájmy, dopravní výdaje).

Velké investiční projekty jsou projekty zaměřené na počáteční investici, jejichž způsobilé investiční výdaje jsou alespoň 50 mil. EUR.

Hrubý ekvivalent přidělené částky versus Čistý ekvivalent přidělené částky:

- Hrubá míra veřejné podpory je nominální hodnota přidělené podpory vyjádřená jako procento z celkových uznatelných nákladů na projekt (všechny použité částky musí být započítány před jakýmkoli odpočtem přímých daní).
- To však neumožňuje smysluplné srovnávání hrubé míry veřejné podpory mezi jednotlivými členskými státy např. z důvodu rozdílného daňového zatížení podniků. Proto je vypočítávána čistá míra veřejné podpory, která představuje příjem konečného příjemce (podniku) poté, co je hrubá veřejná podpora snížena o daně s ní související.

A. Podpora pro počáteční investici

Oprávněné (uznatelné) náklady z hlediska poskytování veřejné podpory, tj. základ pro výpočet povolené míry podpory:

Podpora pro **počáteční** investici je vypočítána jako procento hodnoty investice nebo jako procento mzdových nákladů na pracovní místa spojená s počáteční investicí.

- *Investicí* se rozumí investice do hmotného majetku (pozemek, budovy a závod včetně strojů či zařízení) a do určité výše i investice do nehmotných aktiv (náklady na převod technologií). Výdaje na dopravní zařízení v sektoru doprava nejsou uznatelné.
- *Mzdové náklady* zahrnují hrubou mzdu, tj. mzdu před zdaněním, a povinné příspěvky na sociální zabezpečení v propočtu za období 2 let, vynásobené počtem vytvořených pracovních míst (čistý nárůst počtu pracovních míst v posuzovaném podniku).

Speciální podmínky:

Poskytnutí veřejné podpory musí být podmíněno zachováním investic nebo vytvořených pracovních míst po dobu minimálně 5 let.

Možnost kumulace podpor:

Maximální intenzita regionální podpory stanovená pro jednotlivé regiony České republiky musí být aplikována na celkovou výši veřejné podpory poskytnuté na danou investici, čímž se rozumí:

- souhrn veškerých podpor případně poskytnutých (souběžně) podle několika programů zaměřených na rozvoj regionů;
- ať již podpora plyne z místních, regionálních nebo celostátních zdrojů nebo ze zdrojů Společenství.

Jestliže výdaje oprávněné pro regionální podpory jsou současně oprávněné i pro podporu na jiné účely, bude se obecně určení podpory řídit podle nejpříznivější intenzity podpory.

Maximální míra podpory regionálního rozvoje (vyjádřená v čistém ekvivalentu přidělené částky) nesmí překročit tyto hranice regionální mapy:

<i>Region¹⁾</i>	<i>Obecně</i>	<i>Skupinová výjimka pro MSP</i>
Moravskoslezsko	50%	65%
Střední Čechy	50%	65%
Severozápad	49%	64%
Střední Morava	49%	64%
Severovýchod	48%	63%
Jihovýchod	48%	63%
Jihozápad	46%	61%
Praha	20%	30%

Pozn. 1) Moravskoslezsko, Střední Čechy, Severozápad, Střední Morava, Severovýchod, Jihovýchod, Jihozápad představují regiony s mimořádně nízkou životní úrovní nebo vysokou nezaměstnaností (regiony typu NUTS II s HDP/obyvatele nižším než 75 % průměrného HDP/obyv. EU), spadající pod výjimky čl. 87-3a) Smlouvy ES (odpovídá realizaci cíle 1 v rámci SF).

Region NUTS III „Praha“ je řazen mezi problémové oblasti vymezené na základě ukazatelů navržených členskými státy. Obecně jde o podporu, která má v souladu s čl. 87-3c) usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit nebo oblastí, pokud nemění podmínky obchodu mezi Českou republikou a ostatními členskými státy EU v míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem (odpovídá realizaci cíle 2 v rámci SF).

Pro velké investiční projekty se omezuje regionální podpora takto:

- oprávněné náklady do 50 milionů EUR: 100% maximálního stropu v jednotlivých regionech,
- oprávněné náklady od 50 do 100 milionů EUR: 50% maximálního stropu v jednotlivých regionech
- a pro část překračující 100 milionů EUR: 34% maximálního stropu v jednotlivých regionech.

Je třeba poznamenat, že maximální regionální částka může být dále snížena, pokud se jedná o citlivý hospodářský sektor.

B. Podpora na provozní náklady

Obecná ustanovení:

Regionální podpora zaměřená na snížení provozních nákladů podnikatelského subjektu je zakázána. Výjimečně může být taková podpora poskytnuta v případě regionů s mimořádně nízkou životní úrovní nebo vysokou nezaměstnaností za předpokladu, že:

- je to odůvodněno z hlediska charakteru regionu a přispění k jeho rozvoji,
- úroveň podpory je úměrná handicapu, který se snaží zmírnit,
- podpora je časově omezena a má klesající charakter.

Závažnost a existence handicapu daného regionu musí být prokazatelná.

2. Podpora v oblasti ochrany životního prostředí

Právní zakotvení v legislativě ES - Obecné zásady Společenství o státní podpoře na ochranu životního prostředí (OJ 2001, C 37/3).

Rozsah uplatnění:

a) Z hlediska věcného vymezení:

Tyto obecné zásady Společenství upravují podporu určenou k nápravě a prevenci poškozování životního prostředí anebo přírodních zdrojů, nebo k podpoře efektivního využívání těchto zdrojů.

b) Z hlediska dotčených činností:

Tyto obecné zásady se neaplikují na výzkum a vývoj a na vzdělávání a školení v oblasti životního prostředí (tato oblast je upravena Prováděcími pravidly Společenství o státní podpoře vědy a výzkumu a Nařízením Komise o státní podpoře vzdělávání a školení).

c) Z hlediska dotčených sektorů:

Tyto obecné zásady se neaplikují na výrobu, zpracování a marketing zemědělských a rybích produktů vyjmenovaných v příloze I Smlouvy ES, které se řídí Obecnými zásadami ES pro státní pomoc v zemědělském sektoru.

A. Investiční podpora & Podpora na poradenské služby pro MSP

a) Přechodná investiční podpora malým a středním podnikatelům za účelem přizpůsobení se novým závazným normám Společenství na ochranu životního prostředí.

Může být poskytnuta pouze malým a středním podnikatelům (dále jen „MSP“) a to v přechodném období tří let od přijetí nových závazných norem Společenství. Podpora může dosahovat 15% vhodných nákladů, tj. mimořádných investičních nákladů potřebných ke splnění tohoto cíle.

b) Podpora podnikatelským subjektům zavádějícím vyšší standardy než požadují závazné normy ES v oblasti životního prostředí.

- Může dosáhnout až 30 % vhodných investičních nákladů, tj. mimořádných investic nutných k dosažení vyšší úrovně ochrany životního prostředí než je úroveň ochrany vyžadovaná normami ES.
- Podpory ve stejné výši je možno také poskytnout v případech, kdy neexistují závazné normy Společenství na ochranu životního prostředí a nebo jestliže jsou podnikatelské subjekty nuceny investovat, aby splnily národní závazné normy, které jsou přísnější než příslušné normy Společenství. Vhodné náklady se v těchto případech rovnají

mimořádných investicím, které jsou nutné k dosažení úrovně ochrany životního prostředí vyžadované národními normami.

c) Podpora na investice v energetice, tj. na úsporu energie, na kombinovanou výrobu tepla a elektrické energie a na využívání obnovitelných zdrojů energie.

- Na tyto investice je možno poskytnout podporu až do výše 40 % vhodných nákladů.
- Tato podpora může být zvýšena o dalších 10% u zařízení sloužících celospolečenským potřebám, například v obytné čtvrti.
- V některých případech, kde je to nezbytné, může být na investice do zavedení využívání obnovitelných zdrojů energie poskytnuta veřejná podpora až do výše 100 % vhodných nákladů. Pro taková zařízení však už nemůže být poskytnuta žádná další veřejná podpora.

Vhodnými náklady jsou obvykle mimořádné náklady na zařízení vyrábějící energii z obnovitelných zdrojů oproti zařízení s konvenční výrobou energie o stejné výrobní kapacitě.

Vhodnými (oprávněnými z hlediska pravidel veřejné podpory) náklady pro a), b), c) jsou mimořádné náklady na investice do:

- hmotného majetku (pozemek, budovy, závod včetně strojů či zařízení),
- nehmotných aktiv¹⁸ (výdaje za nákup provozních licencí na pořízení technologií, patentovaných nebo nepatentovaných know-how).

Vždy je nutno vypočítat mimořádné náklady, tj. náklady po odečtení výhod vzniklých ze zvýšení kapacity, z úspor nákladů vzniklých během prvních pěti let existence investičního projektu a další vedlejší výroby během tohoto pětiletého období.

d) Podpora na sanaci znečištěných průmyslových oblastí.

- Na úhradu nákladů na odstranění znečištění (např. poškození kvality půdy nebo povrchových nebo podzemních vod), kde původce znečištění nemůže být pohnán k odpovědnosti, je možno poskytnout veřejnou podporu tomu, kdo je zodpovědný za provedení práce.
- Tato podpora může být poskytnuta až do výše 100 % vhodných nákladů, plus 15 % nákladů na provedenou práci. Hodnotu vhodných nákladů je v každém případě nutné snížit o zvýšení hodnoty vyčištěného pozemku oproti stavu před sanačními pracemi. Tyto skutečnosti je nutno doložit znaleckým posudkem soudního znalce.

e) Podpora na přemístění podnikatelských subjektů.

- Může být poskytnuta v případě, že přemístění závodů je z důvodu ochrany území úředně či soudně nařízeno, a že výroba v novém přemístěném závodě splňuje závazné normy pro ochranu životního prostředí. Jestliže má MSP sídlo v regionu, který má nárok na veřejnou podporu, zvýhodnění mohou být kumulována, celková podpora však nesmí přesáhnout 100% vhodných nákladů.
- Při stanovení výše vhodných nákladů je třeba zohlednit výnos z prodeje nebo pronájmu opuštěného závodu nebo pozemku, kompenzační platby v případě vyvlastnění, náklady

¹⁸) Musí jít o odepisovatelná nehmotná aktiva, musí být koupena za tržní cenu od podnikatelského subjektu, v němž pořizovatel nevykonává žádný přímý či nepřímý vliv, musí být zahrnuta do aktiv příjemce veřejné podpory a musí být využívána nejméně 5 let. Jestliže budou během pěti let od obdržení podpory prodána, výnos z jejich prodeje musí být odečten od vhodných nákladů a odpovídající část veřejné podpory musí být vrácena.

spojené s koupí nového závodu se stejnou kapacitou jako opuštěný závod, možné výhody vzniklé z přemístění závodu či instalace novějších technologií apod. Tyto skutečnosti je nutno ověřit znaleckým posudkem soudního znalce.

Veřejná podpora nesmí být poskytnuta na zvýšení kapacity nového závodu.

f) Podpora MSP na poradenské služby v oblasti ochrany životního prostředí.

- Podmínky čerpání této podpory jsou upraveny Nařízením Komise o veřejné podpoře malým a středním podnikatelským subjektům.

Pokud jsou výše uvedené podpory na investice do životního prostředí realizovány v oblastech s nárokem na regionální podporu, mohou být uvedené míry podpory navýšeny. Pro navýšení je možné zvolit jako výchozí míru podpory buď:

- stanovenou míru podpory pro investice do ochrany životního prostředí nebo
- povolenou míru regionální podpory.

Pokud postup podle a) – je základní míra podpory navýšena o 5% v regionech NUTS III (stanovených dle čl. 87-3c)) či 10% v regionech NUTS II (stanovených dle čl. 87 a)). Pokud postup podle b) je základní míra regionální podpory navýšena o 10% (viz dále přehled v tabulce).

Všechny výše uvedené povolené míry podpory (včetně jejich navýšení v případě podporovaných regionů¹⁹) mohou být dále navýšeny pokud jsou investice realizovány MSP. Povolená kumulace navýšení míry podpory v případě investic v podporovaných regionech a investic malých a středních podniků nesmí vést k uhrazení více než 100% oprávněných nákladů.

*Maximální míra podpory jako % oprávněných nákladů
(v hrubém ekvivalentu)*

Typ podpory	Regiony bez nároku na regionální veřejnou podporu ²⁰		Region Praha =Region podporovaný podle čl. 87c) Smlouvy ES		Ostatní regiony =Regiony podporované podle čl. 87a) Smlouvy ES	
	velké podniky	MSP	velké podniky	MSP	velké podniky	MSP
Investice pro přizpůsobení se novým závazným normám ES	-	15%	-	15%	-	15%
Investice na zavedení vyšších standardů a Investice na přemístění podnikatelských subjektů	30%	40%	35%	45%	40%	50%
			RP*) +10%	RP+10% +10%	RP+10%	RP + 10% +10%
Investice na úsporu energie a na	40%	50%	45%	55%	50%	60%

¹⁹ Např. povolená míra regionální podpory (obecně, tj. pro velké podniky) + 10% + 10% viz tabulka

²⁰ Tyto regiony nejsou na území České republiky definovány.

kombinovanou výrobu tepla a elektrické energie			RP+10%	RP+10% +10%	RP+10%	RP +10% +10%
Investice na využívání obnovitelných zdrojů energie (OZE)	40%	50%	45%	55%	50%	60%
			RP+10%	RP+10% +10%	RP+10%	RP+10% +10%
	v nezbytných případech 100%					
Investice na sanaci znečištěných průmyslových oblastí	až 100% vhodných nákladů + 15% nákladů na provedenou práci					
Provozní podpora (viz níže)	v prvním roce až 100% s lineárním poklesem během pěti let k nule		nebo	50% po dobu pěti let		

*) RP- rozumí se povolená míra regionální podpory obecně

B. Provozní podpora

V souladu s obecnými zásadami ES o státní podpoře na ochranu životního prostředí mohou členské státy rovněž poskytovat provozní veřejnou podporu a to v případech, kdy tato podpora významně přispívá k ochraně životního prostředí.

Typy provozní podpory, které jsou v souladu s těmito obecnými zásadami:

- provozní podpora pro nakládání s odpady a úspory energie,
- provozní podpora ve formě daňových úlev a výjimek,
- provozní podpora pro obnovitelné zdroje energie,
- provozní podpora pro zařízení na kombinovanou výrobu elektrické energie a tepla.

Podmínky provozní veřejné podpory:

Specifické podmínky, které je nutné respektovat při poskytování provozní podpory, jsou blíže popsány v bodech 42 – 67 Obecných zásad ES o státní podpoře na ochranu životního prostředí. Veřejná podpora musí být dočasná, s klesající tendencí. V prvním roce smí dosáhnout až 100%, ale musí lineárně klesnout během pěti let k nule, případně může po dobu 5 let dosahovat 50 %.

U provozní podpory ve formě daňových úlev a výjimek jsou v případě nových daní aplikována jiná kritéria než u daní již existujících.

Provozní podpora pro obnovitelné zdroje energie a provozní podpora pro zařízení na kombinovanou výrobu elektrické energie a tepla je poskytována ve čtyřech různých případech.

Oprávněné (uznatelné) náklady z hlediska poskytování veřejné podpory:

Jsou definovány jako nutné mimořádné náklady oproti nákladům na srovnatelné výrobky a služby poskytované za tržní cenu.

3. Veřejná podpora výzkumu a vývoje

Právní zakotvení v legislativě ES:

- *Všechny podniky*: Rámec Společenství pro státní podporu výzkumu a vývoje ze dne 17. února 1996 (OJ 96/C, 45/06) ve znění sdělení Komise pozměňující Rámec Společenství pro státní podporu výzkumu a vývoje ze dne 13. února 1998 (OJ 98/C, 48/02).
- *Specifická úprava pro Malé a střední podniky*: nařízení Komise (ES) č. 70/2001 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy ES u státní podpory malého a středního podnikání ve znění nařízení Komise č. 364/2004 ze dne 25. února 2004, kterým se mění a rozšiřuje nařízení Komise č. 70/2001 o podporu určenou na výzkum a vývoj.

Rozsah:

a) Z hlediska věcného vymezení:

Podpora výzkumu a vývoje nepodléhá pravidlům veřejné podpory výzkumu a vývoje, pokud je z veřejných prostředků financován výzkum a vývoj, který je prováděn neziskovými vzdělávacími institucemi nebo neziskovými výzkumnými zařízeními a pokud:

- výsledky těchto projektů výzkumu a vývoje jsou zpřístupněny všem průmyslovým odvětvím na nediskriminačním základě,
- se jedná o příspěvky na výzkumné projekty, které jsou realizovány ve prospěch průmyslových odvětví nebo ve spolupráci s nimi, ale jsou poskytovány způsobem, který odpovídá chování podnikatelských subjektů (např. služby, data a výsledky jsou poskytovány za úplaty, která se odvíjí od ceny na trhu).

b) Z hlediska dotčených sektorů:

Odvětví, na která se aplikují speciální pravidla:

- stavba lodí, ocelářský a automobilový průmysl (vždy podléhají notifikační povinnosti),
- zemědělství (míra podpory vždy 100%).

Definice základních pojmů:

Základní výzkum znamená činnost zaměřenou na rozšíření vědeckých a technických poznatků, které nemají souvislost s průmyslovými nebo komerčními cíli.

Průmyslový výzkum představuje plánovaný výzkum v rámci předmětu činnosti firmy zaměřený na získání nových poznatků, které mohou být prospěšné při vývoji nových produktů, procesů nebo služeb nebo mohou vést k výraznému vylepšení existujících produktů, procesů nebo služeb.

Před-konkurenční vývojovou činností (vývojem) se rozumí využívání výsledků průmyslového výzkumu při tvorbě plánu, designu pro nový, upravený nebo vylepšený produkt, proces nebo službu bez ohledu na to, zda mají být prodávány nebo používány, včetně tvorby počátečního prototypu, který by nemohl být využíván pro komerční účely.

Oprávněné (uznatelné) náklady z hlediska poskytování veřejné podpory:

- osobní výdaje zaměstnanců pracujících pouze na výzkumných aktivitách,

- náklady na přístroje, vybavení, pozemky a prostory/provozovny užívané nepřetržitě a pouze za účelem realizace výzkumu (běžné investice jsou vyloučeny),
- náklady na externí poradenské služby,
- dodatečné režijní náklady přímo vyvolané výzkumnými a vývojovými aktivitami,
- jiné provozní výdaje přímo související s výzkumem.

Specifické oprávněné náklady pro MSP (jedná se o vyhrazené typy podpor na vědu a výzkum pro MSP, pro které jsou stanovené specifické míry podpory dle nařízení č.70/2001 viz část o blokové výjimce pro MSP):

- náklady na přípravu studií technické proveditelnosti pro účely průmyslových výzkumů nebo vývojových činností před komerčním využitím,
- náklady na patentování v souvislosti s výzkumnými či vývojovými činnostmi.

Maximální míra podpory velkým podnikům vyjádřená jako % uznatelných nákladům:

	Základní výzkum ²¹	Průmyslový výzkum	Před-konkurenční vývoj
Velké firmy v oblastech bez nároku na regionální podporu	100%	50%	25%
NAVÝŠENÍ:			
<i>Region Praha</i>	-	+5%	+5%
<i>Ostatní regiony ČR</i>	-	+10%	+10%
<i>Projekt přispívá k dosažení cílů Rámcového programu VaV EU</i>	-	+15%	+15%
<i>Projekt zahrnuje přes-hraniční spolupráci</i>	-	+10%	+10%

Maximální míra podpory MSP vyjádřená jako % uznatelných nákladů:

	Základní výzkum ²²	Průmyslový výzkum	Před-konkurenční vývoj
MSP v oblastech bez nároku na regionální podporu	100%	60%	35%
NAVÝŠENÍ:			
<i>Region Praha</i>	-	+5%	+5%
<i>Ostatní regiony ČR</i>	-	+10%	+10%
<i>Projekt přispívá k dosažení cílů Rámcového programu VaV EU</i>	-	+15%	+15%
<i>Projekt zahrnuje přes-hraniční spolupráci</i>	-	+10%	+10%

Poznámka: Více viz Veřejná podpora pro drobné, malé a střední podnikatele.

Celková míra účelové podpory po uvedených navýšeních nesmí být u projektů průmyslového výzkumu vyšší než 75 % a u projektů vývoje (před-konkurenční vývojové činnosti) vyšší než 50%.

²¹ s výjimkou výzkumu pro potřeby poskytovatele, který je jediným uživatelem jeho výsledků,

²² s výjimkou výzkumu pro potřeby poskytovatele, který je jediným uživatelem jeho výsledků,

Zvláštní podmínky:

- Je-li příjemcem podpory velký podnik, je třeba prokázat, že veřejná podpora je dostatečně podnětná pro podnikatelský subjekt z hlediska realizace výzkumné činnosti (např. formou vyčíslitelných ukazatelů: změny ve výdajích na VaV, apod.).
- U každého schváleného plánu na podporu výzkumu a vývoje se vyžaduje předložení roční zprávy o implementaci.

V. Procesní aspekty schvalování výjimek

Procesní pravidla jsou obsažena v nařízení Rady (ES) č. 659/1999 (OJ L 83/1 z 27.3.1999), kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy ES a dále v nařízení Komise (ES) č. 784/2004 o provádění nařízení Rady (ES) č. 659/1999 (OJ L140/1 z 30.4.2004), které zavádí nové notifikační formuláře.

1. Princip: povinnost notifikace a předběžného schválení veřejné podpory

Odpovědným orgánem pro schválení veřejné podpory je Evropská komise. Tomuto orgánu musí být všechny zamýšlené veřejné podpory (schémata podpory či individuální veřejné podpory) oznámeny, tj. existuje povinnost notifikace (předběžného oznámení za účelem jejich schválení). Tato povinnost vyplývá přímo z čl. 88 –3. Smlouvy ES.

Členské státy v souladu s tímto principem nesmí poskytnout veřejnou podporu před jejím schválením EK. Neoznámená a neschválená veřejná podpora je automaticky považována za protiprávní veřejnou podporu (viz dále důsledky).

Poznámka: EK může povolit pouze podpory, které jsou v souladu s výjimkami povolenými čl. 87 odst. 2) a 3) Smlouvy ES (zvláštní výjimku může povolit pouze Rada ES jednomyslným rozhodnutím) tzn., že notifikovaná veřejná podpory (schéma či individuální podpora) musí měly být v souladu s pravidly ES v oblasti veřejné podpory.

Účelem notifikace je poskytnout EK dostatečné informace, aby mohla posoudit, zda je navrhovaná veřejná podpora (režim podpory) v souladu s pravidly ES.

Povinnost notifikace se vztahuje na:

- jakýkoliv nový připravovaný režim podpory (národní, krajská či městská/obecní úroveň) a veškeré zásadní změny již schválených režimů podpory,
- jednotlivé podpory udělované mimo schválené režimy podpory,
- podpory udělované v souladu se schváleným režimem podpory, pokud v rozhodnutí EK pro určité podpory tuto povinnost vymezila (např. sektorová záležitost),
- velké podpory v souladu s pravidly pro velké investiční projekty,
- v určitých případech kumulace státních podpor.

Pro notifikaci podpory musí být využity oznamovací formuláře, které tvoří součást přílohy č. I nařízení Rady (ES) č. 784/2004.

2. Role jednotlivých účastníků procesu

Pravomoci a povinnosti Evropské komise:

- Komise má širokou pravomoc kontrolovat a monitorovat veřejnou podporu.
- Na základě článku 87 (3) nebo jiných možných výjimek může veřejnou podporu schválit buď formálním právním nařízením, nebo na základě podrobného zkoumání a schválení navrhovaného schématu podpory či projektu. Má rovněž právo jí zakázat nebo nařídit vrácení neoprávněné poskytnuté veřejné podpory.
- Komise ve svém hodnocení navrhované podpory vychází z kritérií publikovaných v pokynech, které se aplikují na konkrétní cíle a typy podpor ve všech členských státech.

- Pokud navrhovaná podpora ne zcela odpovídá publikovaným pokynům, může jí Evropská komise v zájmu rozvoje určitých ekonomických aktivit nebo území přesto schválit, a to pokud ji považuje za nenarušující hospodářskou soutěž a není v rozporu s obecnými zájmy (musí jít skutečně o přesvědčivý případ).

Povinnosti poskytovatele (veřejný sektor):

- Je v odpovědnosti veřejného subjektu, který má pravomoc poskytovat podporu žadatelům, zajistit soulad s pravidly pro oblast veřejné podpory, tzn. má povinnost zkontrolovat soulad s pravidly ES a případně podporu notifikovat (jak a za jakých okolností – viz dále).
- Subjekty veřejného sektoru jsou povinny podávat Komisi každoročně zprávu o veškeré poskytnuté podpoře.
- Evropská komise má právo vyžádat si na jakéhokoliv období zprávu týkající se poskytování veřejné podpory, která jí musí být předložena do 20 pracovních dní od vyžádání.
- Roční záznamy týkající se blokových výjimek musí být uchovávány po dobu 10 let.
- Členský stát musí uchovat detailní dokumentaci týkající se aplikace schválených režimů podpory a poskytování individuálních podpor v rámci těchto režimů. Tyto dokumenty musí obsahovat dostatečné informace pro to, aby mohlo být posouzeno, zda podmínky uplatnění výjimky byly respektovány (např. relevantní informace prokazující možnost kvalifikace společnosti jako MSP v případě, že tomuto podniku byl tento typ podpory přiznán). Členský stát musí uchovat tyto dokumenty 10 let od doby poskytnutí poslední podpory v rámci daného režimu podpory.

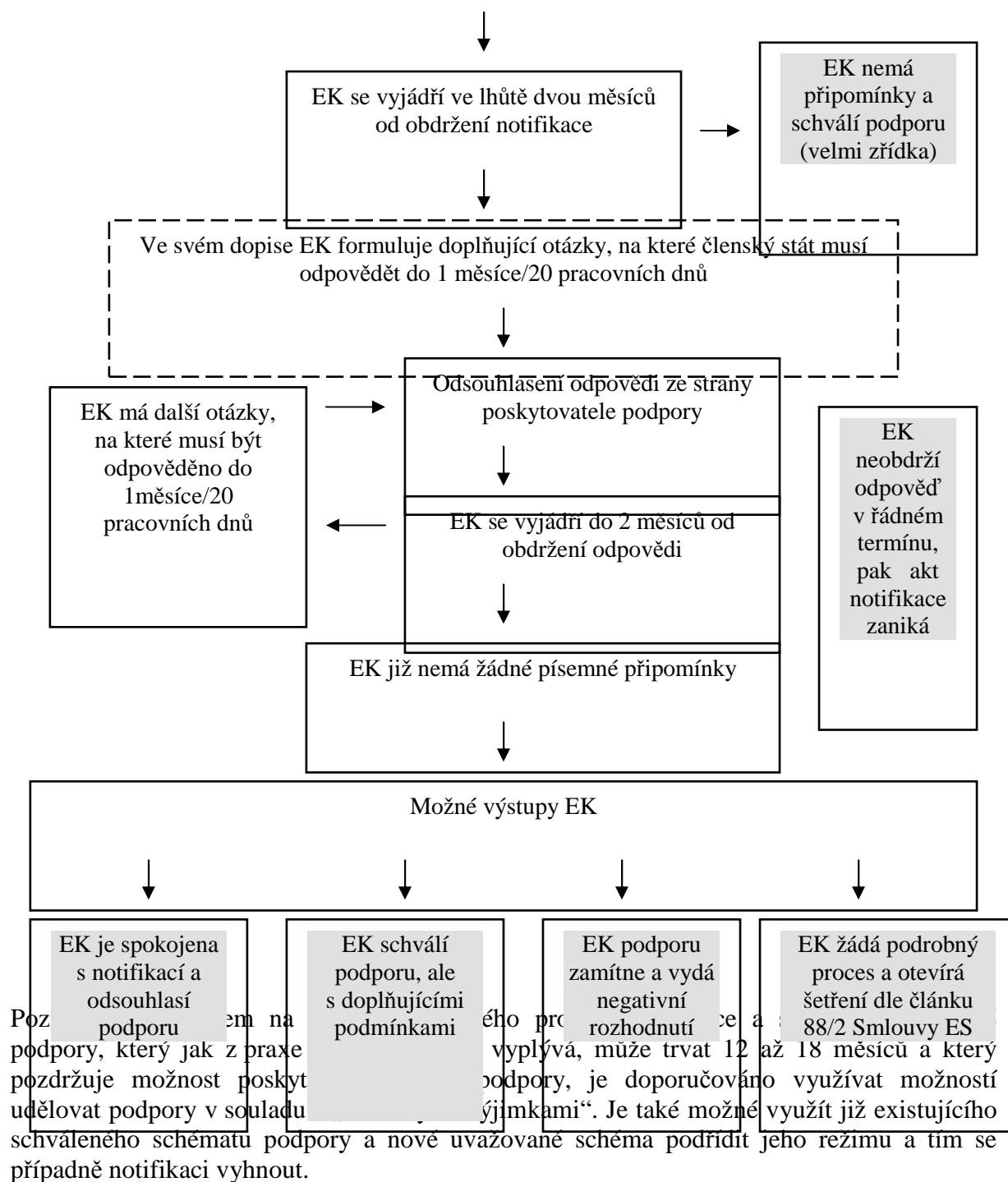
Poznámka: Na základě nařízení 748/2004 byl systém podávání zpráv členských států Evropské komisi zjednodušen: Komise zasílá členským státům, vždy k 1.březnu, strukturované tabulky obsahující informace o existujících režimech podpory. Členské státy vrátí vyplněné tabulky do 30.června příslušného roku.

Povinnosti příjemce podpory:

- Musí znát pravidla veřejné podpory, neboť pouze pokud splní všechny podmínky týkající se konkrétního schématu notifikované veřejné podpory nebo blokových výjimek nehrozí jim vrácení poskytnutých prostředků.
- Musí uschovávat doklady, že jejich projekt splnil kritéria pro poskytnutí podpory nebo byl v souladu s aplikací blokové výjimky po dobu 10 let, v případě *de minimis* podpory je v odpovědnosti poskytovatele podpory získat od příjemce informace týkající se jakékoliv jiné podpory *de minimis*, kterou získal v minulých 3 letech z veřejných zdrojů
- Neoznámení dotace nebo jiného zvýhodnění (např. osvobození od nákladů nebo poskytnutí odkladu ze strany veřejného subjektu) může vést k povinnosti navrácení poskytnutých prostředků navýšených o úroky s nimi spojenými. Veřejné instituce musí učinit vše, aby se ujistily, že příjemci podpory nepřekračují povolené limity podpory.

Schéma notifikace a schvalovacího procesu

Příprava formální notifikace s využitím standardního formuláře EK

3. Zvláštní pravidla v případě udělení blokových výjimek a pravidla *de minimis*

Jak již bylo řečeno, za účelem zjednodušení výše popsaného schvalovacího procesu veřejné podpory pověřila Rada ES Nařízením č. 994/98 Evropskou komisí, aby schválila nařízení povolující tzv. blokové výjimky ze zákazu veřejné podpory. Poskytování veřejné podpory v rámci takto přesně vymezených kategorií nemusí být předběžně schváleno EK.

Proces (povinnosti) v případě poskytování podpory v rámci blokových výjimek:

V případě blokových výjimek (pokud všechny podmínky výše uvedených Nařízení o podporách MSP, o podpoře zaměstnanosti, vzdělávání a *de minimis* jsou splněny) mají členské státy povinnost pouze informovat Evropskou komisi o spuštění nového režimu podpory a poskytnou jí shrnující informace ohledně poskytované veřejné podpory (režimu či individuální podpory) do 20 dnů následujících implementaci daného režimu (ať již se jedná o opatření, program, grantové schéma nebo individuální podporu).

Za tímto účelem musí být vyplněny odpovídající podklady dle příloh příslušných nařízení (block exemption summary information sheet). Jejich vyplnění je tak potvrzením toho, že nastavená pravidla jsou dodržena. Odpovědnost za jejich řádné plnění nese poskytovatel veřejné podpory.

Ten tak musí zajistit, že již v počáteční fázi přípravy schématu podpory (daného opatření či programu) jsou podmínky nařízení o blokových výjimkách naplněny (tj. dodrženy cíle dané podpory; skutečnost, že podpora je poskytována pouze na náklady z hlediska veřejné podpory oprávněné; že byly správně nastaveny maximální míry podpory a že byly řádně vyčleněny sektory, které je možné podporovat z hlediska dané blokované výjimky atd.).

Specifická pravidla pro poskytování podpory *de minimis* a povinnosti s nimi spojené:

Podpory *de minimis* svojí podstatou připomínají „blokované výjimky“: nejedná se o veřejnou podporu (není naplněna podmínka poškození hospodářské soutěže), a proto podpory, respektive schémata podpory poskytovaná v souladu s pravidlem *de minimis* nemusí být Evropské komisi oznamovány.

Ze strany členského státu musí nicméně být v každém případě zajištěno, že podpory *de minimis* budou poskytovány v souladu s pravidly ES.

Poznámka: s ohledem na problematiku evidence podpor *de minimis* (z důvodu sledování míry kumulace podpor – viz dále) je obecně doporučováno zařadit pokud možno schéma podpory pod blokované výjimky a k podpoře *de minimis* se uchýlit pouze v případě, kdy dané schéma nenaplnuje podmínky nařízení.

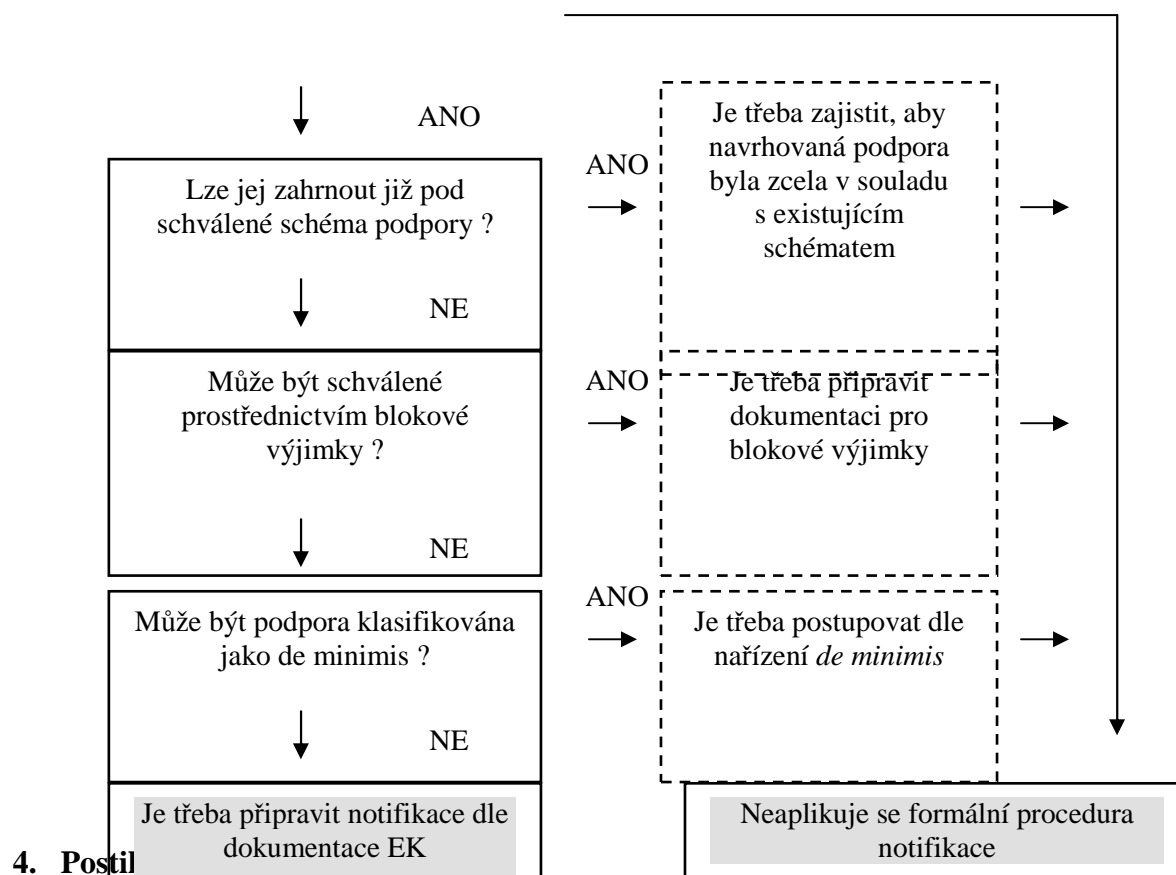
Za účelem zajištění kompatibility s pravidly *de minimis* je ze strany poskytovatele veřejné podpory nezbytné zajistit tyto procesy:

- informovat příjemce o skutečnosti, že poskytovaná podpora je podporou *de minimis*:
 - o buď již ve „výzvě pro předkládání projektů“
 - o nebo nejpozději v momentě schválení podpory (je pozdě, může dojít ke kumulaci),
- nutnost požadovat od příjemce podpory potvrzení (např. formou čestného prohlášení) o jím za poslední 3 roky získaných podporách *de minimis*. Rizikem tohoto postupu je skutečnost, že příjemce podpory si není vždy vědom, že jinou podporu ve „formě *de minimis*“ již získal. Teoreticky by bylo vhodné ze strany poskytovatele prověřovat veškeré podpory získané daným subjektem za účelem zjištění, jestli se nejednalo v některém z případů o podporu *de minimis*. Za tímto účelem se v některých členských státech vede „registr schémat podpory *de minimis*“.

Schéma vzniku povinnosti notifikovat veřejnou podporu ze strany poskytovatele

Zahrnuje opatření (nebo jeho projekt) veřejnou podporu ?
--

NE

4. Postil

Nedodržení pravidel poskytování veřejné podpory má dopad především na příjemce podpory. Svůj kredit samozřejmě ztrácí i poskytovatel podpory. Dle pravidel ES (především judikatura ESD) musí být veškerá podpora poskytnutá v rozporu s pravidly ES (bez předběžného schválení ze strany EK) navrácena, včetně úroků stanovených v souladu s čl. 9 a násl. nařízení Rady (ES) č. 784/2004.

Členský stát má povinnost zakázanou veřejnou podporu získat od subjektu zpět. Evropská komise má pouze relativně omezenou pravomoc nařídit pozastavení platby podpory či pozastavit (dočasně) implementaci režimu podpory v rozporu s pravidly ES. Členský stát má vůči ES odpovědnost za navrácení podpory a nese riziko, že bude hnán k odpovědnosti za porušení pravidel práva ES. Evropská komise má pravomoc obrátit se přímo na ESD, aby rozhodl, že neuposlechnutí výzvy Evropské komise znamená ze strany členského státu porušení pravidel ES.

Kompetence Evropské komise týkající se možnosti požadovat navrácení veřejné podpory podléhá promlčení 10 let.

VI. Aplikace pravidel veřejné podpory v rámci strukturálních fondů

1. Závaznost pravidel veřejné podpory pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů

Pravidla pro oblast veřejné podpory se vztahují na všechny možné výdaje z veřejných rozpočtů a v tomto směru jsou závazná i pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů. Ve smyslu těchto pravidel jsou tyto prostředky považovány za prostředky národní, jelikož stát má možnost ovlivnit způsob, jakým je s nimi nakládáno.

Pravidla pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů vyplývají z nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 o strukturálních fondech (dále jen nařízení SF). Vedle tohoto nařízení existuje řada dalších předpisů, jejichž cílem je efektivní alokace zdrojů, řádná správa a kontrola nakládání s finančními prostředky EU.

Nařízení SF specificky říká, že finanční příspěvky z evropských fondů musí splňovat pravidla poskytování veřejné podpory ES (tj. povolené míry veřejné podpory a pravidla souběhu podpory).

Finanční příspěvky z evropských fondů, které spadají pod definici veřejné podpory, tak musí být v souladu s pravidly poskytování veřejné podpory předběžně schváleny EK, stejně jako jakékoliv jiné režimy podpory financované z jiných národních zdrojů. To znamená, že opatření (případně podopatření), která zakládají veřejnou podporu (nebo existuje riziko, že v rámci jejich implementace bude veřejná podpora poskytnuta), musí být notifikovány Evropské komisi (tj. platí výše popsána pravidla a postupy v plném rozsahu).

Opatření notifikovaná Evropské komisi (režimy podpory) jsou vymezena v programových dodatcích (případně v OP), konkrétně ve formě přehledů (tabulek) veřejné podpory. Tyto tabulky slouží (rovněž pro účely příjemce podpory) jako indikátory schválených režimů podpory.

Míra podpory stanovená v rámci SF a míra veřejné podpory nejsou identické (pojmy). V každém případě míra pomoci podnikům v rámci SF musí být minimálně stejná nebo nižší než maximální povolená míra veřejné podpory vyplývající z právních předpisů ES (ať již nařízení o blokových výjimkách či ostatních pravidel a zásad o poskytování veřejné podpory).

Maximální povolená míra veřejné podpory je maximální možná míra podpory z různých zdrojů na daný typ nákladů v rámci jednoho projektu. Právo EU tak nevyklučuje možnou kumulaci finanční podpory na jeden projekt (rozuměno na stejné náklady), kumulace podpor nesmí nicméně přesáhnout povolené míry podpory na daný typ nákladů.

2. Specifický problém udělování veřejné podpory v rámci SF – aplikace pravidla n+2

Problém interpretace článku 31/2 nařízení SF byl řešen v rámci sdělení komisaře pro regionální politiku Evropské komisi.

Tento text v principu stanovuje, že Evropská komise automaticky zruší jakékoliv části finančních závazků, které nebyly uhrazeny z účtu nebo pro jejichž platby nebyly vystaveny příslušné dokumenty do konce druhého roku od roku, ve kterém na dané opatření byly členské zemi přiznány finanční prostředky.

Pokud je pro schválení určitého opatření nebo operace nezbytné další rozhodnutí EK, konkrétně odsouhlasení režimu podpory, potom závazek je učiněn pro celou roční část programu, včetně prostředků, které nemohou být vráceny a které se vztahují k opatření nebo operaci, která stále vyžaduje další schválení. Část tohoto závazku, která se k nim váže, je pak podle pravidla n+2 upravena zvlášť: příslušné prostředky nejsou předmětem zrušení závazku do konce druhého roku od doby, kdy je dané rozhodnutí k nim přijato.

To znamená, že Evropská komise nemůže a ani nechce využívat aplikaci daného pravidla k tomu, aby ztížila členským státům čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů například tím, že jim bude prodlužovat schvalovací proces veřejné podpory.

3. Základní popis role jednotlivých článků rámce schvalování, řízení a kontroly SF

Poskytovatelem veřejné podpory v rámci strukturálních fondů jsou v souladu s nařízením SF řídicí orgány, které tak nesou odpovědnost s tímto spojenou (pokud tyto povinnosti nedelegují dále). Jejich konání určuje běh celého procesu poskytování veřejné podpory:

a) Fáze přípravy opatření:

Úkolem řídicího orgánu je již v průběhu přípravy OP „rozpoznat“ opatření, která by mohla zakládat veřejnou podporu, a tomuto opatření přiřadit nejlépe vyhovující kategorii výjimky ze zákazu veřejné podpory. Lze obecně říci, že ve velké většině případů poskytované podpory ze SF nezakládají veřejnou podporu - např. podpora do infrastruktury ve veřejném zájmu, poskytnutá na základě výběrového řízení. Řídicí orgán zde vychází z předepsaného obsahu operačního programu, který musí mimo jiné zahrnovat:

- priority programu, jejich shodu s příslušným rámcem podpory Společenství, jejich konkrétní cíle, uvedené kvantitativně v případech, kdy se jejich kvantifikace sama nabízí, a hodnocení očekávaného dopadu podle čl. 41 odst. 2,
- souhrnný popis opatření, plánovaných pro realizaci priorit včetně informací potřebných pro kontrolu souladu s programy pomoci podle článku 87 Smlouvy ES; kde je to žádoucí i povahu opatření požadovaných pro přípravu, kontrolu a hodnocení operačního programu, tj. v praxi zahrnout do OP seznam podpor (opatření) zakládajících veřejnou podporu, což bude současně sloužit jako podklad pro kontrolu EK.

b) Notifikace opatření:

Podle vybrané kategorie výjimky je nebo není nutné opatření notifikovat EK (dříve ÚOHS) za účelem jeho schválení. Pokud žádná z kategorií není vyhovující (nebo existují pochyby), je vždy nutné notifikovat (není nutné notifikovat opatření, která zakládají pouze podporu *de minimis*).

Jakékoliv poskytnutí individuální veřejné podpory, mimo notifikovaná a schválená opatření, pak musí být buď v souladu s blokovými výjimkami (a EK o nich musí být do

20 dnů od poskytnutí informována) nebo musí být notifikováno předběžně EK (jako individuální podpora) za účelem schválení. Je na odpovědnosti příjemce podpory ověřit si, že nedostává podporu, která by mohla být označena za veřejnou podporu v rámci opatření, které nebylo EK notifikováno. Z tohoto hlediska je velmi důležité, aby přehled notifikovaných opatření byl kompletní a aktuální.

Poskytovatel podpory je povinen zajistit rovněž notifikaci těch projektů, které jdou nad rámec schválených programů (opatření). Notifikaci vždy podléhají tzv. velké projekty regionálního rozvoje a všechny podpory, které směřují do citlivých sektorů.

c) Změny v systému schválené veřejné podpory (respektive režimu veřejné podpory)

Schválení režimu podpory (případně individuální podpory) znamená jeho zařazení pod kategorii "existujících režimů podpory", které podléhají dle čl. 21 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 povinnosti zpracování ročního přehledu existujících režimů veřejné podpory (upřesňující typ a míry podpory).

V případě zavedení změn existujícího režimu podpory je nutné rozlišovat dvě situace:

- Zjednodušenou proceduru (viz formulář v příloze č. II nařízení Rady (ES) č. 784/2004, která se týká navýšení o max. 20% rozpočtu povoleného režimu podpory nebo prodloužení povoleného režimu podpory o 6 let maximálně nebo zpřísnění kritérií aplikace režimu podpory, snížení míry podpory nebo užší definování nákladů oprávněných (způsobilých) z hlediska veřejné podpory.
- Běžnou proceduru (viz formuláře dle přílohy č. I nařízení), kdy se jedná o zásadnější změny a je potřeba nového schválení ze strany Evropské komise.

Na základě informací, které státy musí EK o existujících režimech veřejné podpory poskytovat, může EK dospět k závěru, že režim nadále není kompatibilní s pravidly ES, a může státu doporučit změnu takového režimu (v praxi může doporučit jeho změnu, zavedení procesních pravidel nebo jeho zrušení).

Tato doporučení nemají zpětné dopady na aplikaci režimu před doporučením EK. Pokud členský stát nepřistoupí na doporučení EK, ta zahájí formální šetření za účelem posouzení kompatibility daného režimu.

Lze konstatovat, že schválení režimu podpory ze strany EK neznamená jeho „absolutní posvěcení“ na celou dobu jeho platnosti.

d) Stanovení podmínek implementace:

Základní úkol ŘO jako poskytovatele podpory zde spočívá v zajištění, že vyhlášené programy (grantová schémata) i jednotlivé projekty nepůjdou nad rámec pro ně ze strany EK schválených podmínek. Pokud totiž existuje sebemenší riziko, že navrhovaný program (grantová schémata) nebo projekt jdou nad tento rámec schváleného schématu podpory daného OP (viz dále příklady, kdy tato situace může nastat), je nutná jejich nová notifikace.

Takové riziko nastává např. v případě, kdy není zcela jasné, zda aktivity podporované grantem spadají pod definice aktivit zahrnutých pod výjimky ze zákazu udělování veřejné

podpory (tj. přispívají k realizaci cílů, které povolení veřejné podpory sleduje). Klíčovým předpokladem pro správné ohodnocení těchto aktivit je velmi dobrá znalost výjimek ze zákazu veřejné podpory (respektive podmínek stanovených schvalovacím orgánem– EK).

Schéma úkolů poskytovatele podpor ve vztahu ke konkrétnímu projektu

Zjištění intenzity poskytnuté podpory: (všechny veřejné zdroje plus alokace ze SF jako poměr ke oprávněným výdajům)
Uplatnění příslušného limitu podpory a zajištění jeho nepřekročení: (podpora přesahující limit je nelegální a podléhá navrácení)
Ověření, zda projekt může být podporován výhradně v rámci schématu podpory, který byl notifikován a schválen Evropskou komisí
Ověření případů, kde dochází k poskytování smíšené podpory ze zdrojů národních a SF, zda všechna národní podpora je povolená
Zajištění, že všechna neschválená podpora bude uvedena do souladu s pravidly pro veřejnou podporu buď aplikací blokových výjimek, nebo prostřednictvím notifikace

Jak vyplývá z uvedeného schématu, v případě schvalování projektu vzniká rovněž riziko poskytnutí zakázané veřejné podpory, pokud je předkládající subjekt současně příjemcem podpory i z jiných finančních zdrojů (výhod) než ze zdrojů SF. I za těchto okolností není vždy nová notifikace nutná, pokud tyto „jiné“ finanční zdroje mu jsou poskytovány na základě schváleného schématu (národní program podpory – např. investiční pobídky). Ovšem pouze za předpokladu, že kumulace podpory je možná a pokud kumulací nejsou překročeny stanovené maximální regionální míry podpory (prověření tohoto je na odpovědnosti ZS, potažmo ŘO).

V rámci zajišťování procesu implementace mohou být kompetence řídicího orgánu dále delegovány na ZS, případně konečného příjemce. V souladu s tímto schématem implementace se může role poskytovatele veřejné podpory (včetně odpovědností s tím spojených) „propadnout“ až na konec článku schématu.

e) Kontrola:

Podstata kontroly je dána dodržáním správného postupu při provádění výše uvedených činností. Garantem řádného postupu jsou řídicí orgány, pokud svoji odpovědnost jako poskytovatelé veřejné podpory na základě delegace určitých činností nesdílí s ZS, případně jeho nižšími úrovněmi.

Významným nástrojem kontroly je především monitoring. Povinnosti s monitoringem spojené musí zabezpečovat řídicí orgány. Jednou ročně, vždy do 30. dubna kalendářního

roku, musí být vypracována souhrnná informace o veřejných podporách poskytnutých v předcházejícím období a o probíhajících programech veřejné podpory.²³

V souladu s čl. 21 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 je ze strany ÚOHS (jako národního orgánu dohledu, který vede evidenci poskytnutých veřejných podpor v rámci existujících režimů veřejné podpory) předkládána EK každoročně výroční zpráva. Tento přehled má pomoci EK zhodnotit celkovou výši poskytnuté podpory a prověřit dopady jednotlivých typů podpor na stav hospodářské soutěže na EU trhu. Zpracování ročního přehledu poskytnutých veřejných podpor musí být provedeno na určených formulářích (viz příloha č. III A nařízení Rady (ES) č. 784/2004). Na základě těchto výročních zpráv může Evropská komise v případě, kdy režim podpory narušuje nebo hrozí narušení hospodářské soutěže, navrhnout jeho změnu (např. z důvodu nadměrné podpory některých sektorů nebo podniků). Evropská komise tak může plnit s pomocí poskytnutých informací svoji kontrolní funkci jako nejvyšší autorita v oblasti veřejné podpory.

Rovněž také platí, že Evropská komise je povinna blokovat uvolnění finančních prostředků EU ve vztahu k opatřením nebo prioritám, u nichž není zaručen soulad s pravidly poskytování veřejné podpory.

²³ Prováděcí předpis pro zpracování přehledů podpory nebyl ze strany ÚOHS ještě stanoven;

